

ਸਭ ਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਕੋਈ ਨਾ ਛਾਪੇ।

ਅਸਲੀ ਤੇ ਪੂਰਾ

ਕਿਸਾ ਦੁੱਲਾ ਭਟੀ

ਕਿਸਾ ਦੁੱਲਾ ਭਟੀ

ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕਲੀਆਂ ਗੋਣਾਂ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ—

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਨਜ਼

ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ ਟੋਲਵੇ ਟੋਡ ਅੰਬਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ

ਫਰਵਰੀ ੧੯੫੫

ਕੀਮਤ ॥ ਅੱਠ ਆਨੇ

ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਦੀਆਂ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਿਮਰਕੇ ਲਈ ਹਥ ਮੇਂ ਕਲਮ ਉਠਾ ।
ਫੇਰ ਦਸਮਾ ਗੁਰੂ ਅਰਾਦੀਏ ਜਿਨੇ ਲਈ ਸੀ ਹਿੰਦ ਬਚਾ ।
ਤੀਜੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰੀਏ ਜੇਹੜਾ ਹਰਦਮ ਕਰੇ ਸਹਾ ।
ਮਾਰੇ ਰਾਵਣ ਵਰਗੇ ਸੂਰਮੇ ਲੰਕਾ ਦਿਤੀ ਰੇਤ ਰਲਾ ।
ਮਾਰਿਆ ਕੰਸ ਕੋ ਕੇਸੋਂ ਪਕੜਕੇ ਦਿਤਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਪਾਪ ਹਟਾ ।
ਤੇਨੂੰ ਜੀਬ ਚੁਰਾਸੀ ਸਿਮਰਦੇ ਧੰਨ ਸਾਈਂ ਬੇਪਵਾਹ ।
ਮੇਰੀ ਕਬਤਾ ਦੇ ਬਿਚ ਰਸ ਭਰੀਂ ਲਈਂ ਆਪਦੇ ਚਰਨੀ ਲਾ ॥੧॥

ਬੇਗਮ ਪੜ੍ਹੇ ਕੁਰਾਨ ਬਿਚ ਮੈਹਲ ਦੇ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਖੁਦਾ
ਬਚ ਧਿਆਨ । ਨਮਾਜ਼ੀ ਮਸਲੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਜੇੜ੍ਹੇ ਅਸਲੀ ਬਿਚ
ਕੁਰਾਨ । ਯਾਦ ਆਈ ਮਕੇ ਦੇ ਹੱਜ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਰਾਣੀ ਲਗੀ
ਮਜਾਨ । ਅਕਬਰ ਸਦਿਆ ਮੈਹਲ ਮੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਖੇ ਸੁਣ ਲੈ
ਪੈਂਤੀ ਬਿਆਨ । ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਮਕੇ ਦੇ ਹੱਜ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ ਪੈਂਤੀ
ਆਨ । ਨਾਲੇ ਦਸ ਬੀ ਦੇਵੇ ਬਾਂਦੀਆਂ ਖਚਰ ਭਰ ਦੇ ਮਾਇਆ
ਲਆਨ । ਮੈਨੂੰ ਪੀਨਸ ਦੇ ਵਿਚ ਤੋਰਦੇ ਲਗਿਆ ਬਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ
ਧਿਆਨ । ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਲਗਣਗੇ ਮੁਜ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ
ਮਲੁੰਗੀ ਆਨ । ਜੇ ਮੈਂ ਮਰਗੀ ਮੇਰੇ ਖਾਮਦਾ ਦਬ ਦੇਣਗੇ ਘੋਰ
ਮਸਬਾਨ । ਸੁਭਾ ਕਰ ਦੇ ਤਿਆਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਰਖਣਗੇ
ਰਮਾਨ ॥ ੨ ॥

ਬੇਗਮ ਤਾਈਂ ਆਖਦਾ ਅਕਬਰ ਬਾਤ ਸੁਨਾ । ਤੈਂ ਮੰਗੇ ਪੈਂਤੀ
ਆਨ ਜੋ ਮੈਂ ਛੇ ਸੌ ਤੋਰਾਂ ਬਨਾ । ਦੋ ਸੌ ਗੋਲੀ ਬਾਂਦੀਆਂ ਏਨਾ
ਬਕੋ ਸਾਥ ਲਜਾ । ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਸੰਗ ਹੈ ਹੋਂਦੇ ਦਿਤੇ ਪਾ । ਤੋਰਾਂ ਸਾਲ
ਖਰਚ ਜੋ ਰਾਸਣ ਦਿਤਾ ਬਨਾ । ਸੰਗ ਐਹਲਕਾਰ ਬੀ ਤੋਰਤੇ
ਨਾ ਹੋਂਦੇ ਦਿਬਾਨ ਹੈ ਜਾ । ਬੇਗਮ ਵਿਚ ਪੈਨਸ ਦੇ ਬੈਠਗੀ

ਪੀਨਸ ਲਈ ਕਹਾਰ ਉਠਾ । ਸ਼ੇਖੂ ਚਿਠੀ ਦੇਬੇ ਮਾਤ ਕੋ ਕਰਦਾ
ਅਰਜੀ ਸੀਸ ਨਮਾ । ਦੁਲਾ ਭਾਈ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸੀ ਲਈ
ਐ ਪਗ ਬਟਾ । ਚੁੰਗਿਆ ਸੀਰ ਦੇਹਾਂ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਾਤਾ ਕੋ
ਦਈ ਸੁਨਾ । ਪੈਹਲਾ ਡੇਰਾ ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਲਾਮਣਾ ਦੁਲਾ ਦੇਬੇ
ਟੈਹਲ ਬਜਾ । ਦੁਲਾ ਤੇਰਾ ਪੁਤ ਧਰਮ ਦਾ ਮੇਰੀ ਚਿਠੀ ਦਈਂ
ਦਖਾ । ਸੇਬ ਕਰੂ ਦੁਲਾ ਮਨ ਲਾਇ ਕੇ ਦੇਮੇ ਪਿਉ ਪੁਤ ਕਰੇਣਾ
ਸੁਨਾ । ਪੂਰੇ ਤੋਰ ਸਮਜਾਕੇ ਤੋਰਤੀ ਬੇਗਮ ਪਾਈ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਰਾ ॥੩॥

ਸਬ ਕਰਕੇ ਸਲਾਮਾ ਜੁੜ ਪਏ ਬੇਗਮ ਹੋਗੀ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ
ਮੂਰੇ ਸਗਨ ਕਸੂਤੇ ਹੋ ਗਏ ਸਪ ਰਿਹਾ ਫੁਕਾਰੇ ਮਾਰ । ਝੋਟੇ ਭਿੜਦੇ
ਟੰਕਰੀ ਕੁਤਾ ਮਾਰੇ ਕੰਨ ਫਟਕਾਰ । ਮੁਸਲਿਮ ਸਗਨ ਬਚਾਰ ਦ
ਮੂਲ ਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਮੂਲ ਬਚਾਰ । ਬੇਗਮ ਬਿਚ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਆ
ਗਈ ਮੂਰੇ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਅਸਬਾਰ । ਜਾ ਕੇ ਖਬਰ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਕਰ
ਦਈਂ ਛੇਤੀ ਘੋੜਾ ਪਾਇਆ ਲਾਰ । ਜਾ ਅਸਬਾਰ ਦੁਲੇ ਨੂੰ
ਬੋਲਦਾ ਜਾਕੇ ਅਦਬ ਸੇ ਕਰੀ ਜੁਹਾਰ । ਦੁਲਿਆ ਤੈਨੂੰ ਬੇਗਮ
ਸਦਦੀ ਤੇਰਾ ਪੁਤਰਾਂ ਵਾਂਗੂ ਪਿਆਰ । ਉਹੇ ਜਾਂਦੀ ਮਕੇ ਦੇ ਹੱਜ ਨੂੰ
ਐਥੇ ਕਟੂਗੀ ਰਾਤ ਬਹਾਰ । ਜਾ ਕੇ ਤੰਬੂ ਲਬਾ ਦੇ ਦੁਲਿਆ ਨਾਲੇ
ਖਾਣਾ ਕਰਨਾ ਤਿਆਰ । ਸੁਭਾ ਤੁਰਨਾ ਮਕੇ ਦੇ ਹੱਜ ਨੂੰ ਸਾਰੀ
ਦੱਸੀ ਗੱਲ ਉਚਾਰ । ਦੁਲਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਨਾਲ ਅਸਬਾਰ ਦੇ ਕੈਂਦਾ
ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਾਤ ਬਚਾਰ ॥ ੪ ॥

ਦੁਲਾ ਨਾਲ ਨਫਰ ਦੇ ਜਾਂਵਦਾ ਚੜ੍ਹ ਗਾਜੀ ਹਥ ਲਗਾਮ ।
ਦੇਖੀ ਬੇਗਮ ਜੀ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਦੁਲਾ ਕਰਦਾ ਜਾਏ ਸਲਾਮ ।
ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਸ਼ੇਖੂ ਦੀ ਪੁਛਦਾ ਨਾਲੇ ਖਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਰ ਨਾਮ ।
ਦੁਲਾ ਆਖੇ ਨੀ ਮਾਤਾ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀਏ ਤੈਂ ਦੇਖਿਆ ਪਿੰਡੀ ਗਾਮ ।
ਅਜ ਭਾਗ ਹਮਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹਗੇ ਤੇਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਦ ਮੈਂ ਨਾਮ । ਸਾਰੇ
ਲਸ਼ਕਰ ਤਾਈਂ ਲਗਿਆ ਘੋੜੇ ਬੰਨੇ ਤਬੇਲੇ ਸਾਮ । ਹਾਥੀ ਬਾੜੇ

ਬਿਚ ਹੈ ਬਾਗਲ ਦੇ ਸੰਗਲ ਮਾਰੇ ਨੇ ਸਰੇਆਮ। ਜੇਹੜੇ ਨੌਕਰ ਗੋਲੀ
ਬਾਂਦੀਆਂ ਸਬ ਕੇ ਜਗਾ ਦਬਾਈ ਲਾਮ। ਲੋਹੇ ਚਾੜ੍ਹੀ ਰੋਟੀ ਕਰ
ਦਈ ਉਤੇ ਰਾਤ ਜੋ ਪੈਗੀ ਸਿਆਮ। ਹੁਣ ਸੇਬਾ ਰਾਣੀ ਦੀ ਹੋਮਦੀ
ਪਿਸਤਾ ਐਰ ਬਦਾਮ। ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਦੁਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸੀ ਸਾਰਾ
ਧਨ ਜੋ ਕਰ ਦੁਖਾਮ ॥ ੫ ॥

ਸਬ ਕੇ ਦਾਣਾ ਨੀਰਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜੇਹੜੇ ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਨਾਲ।
ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੌਂ ਗਏ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਬਿਚ ਕੋਈ ਖਿਆਲ।
ਬੇਗਮ ਦੁਲਾ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਪੁਛੇ ਕੋਲ ਬਹਾਲ। ਬੇਗਮ
ਦਿੰਦੀ ਜੇਬਰ ਲਾਇਕੇ ਦੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਤੁਰਤ ਸੰਭਾਲ। ਜੇਹੜਾ ਧਨ
ਸੀ ਖਚਰ ਲਦਿਆ ਓਥੀ ਸਾਂਭਿਆ ਭੱਟੀ ਦਲਾਲ। ਉੱਤੇ ਰਾਤ
ਜੋ ਅੱਧੀ ਬੀਤਗੀ ਸਾਰੇ ਸੌਂਗੇ ਸੁਰਤ ਨਾ ਡਾਲ। ਦੁਲਾ ਆਖੇ
ਮਾਤਾ ਸੌਂ ਜਾਓ ਸੁਭਾ ਉਠਣਾ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ। ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਬੇਗਮ
ਸੌਂ ਗਈ ਹੁਣ ਖੇਲੂ ਦੁਲਾ ਚਾਲ ॥ ੬ ॥

ਕਹੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬੇਗਮ ਸੌਂ ਗਈ ਦਿਤੀ ਨੀਂਦ ਨੇ ਲੋਰੀ ਆਨ।
ਧੰਨ ਜੇਬਰ ਕਢਿਆ ਨਾਰ ਦਾ ਰਖਿਆ ਕੋਠੀ ਦੇ ਬਿਚ ਜਾਨ।
ਨਾਲੇ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਗੂਣ ਉਠਾ ਲਈ ਰਾਣੀ ਸੁਤੀ ਚਾਦਰ ਤਾਨ।
ਘੋੜੇ ਖੋਲੇ ਤਬੇਲਿਓਂ ਸੂਰਮਾ ਵਡੇ ਸਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੁਆਨ।
ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਯਾਰ ਬੁਲਾ ਲਏ ਭੱਟੀ ਸੂਰੇ ਤਾਕਤ ਬਾਨ। ਪੰਜੇ
ਹਾਥੀ ਖੋਲੇ ਸੂਰਮਾ ਬੰਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਲੇ ਦਰਮਿਆਨ। ਜਿੰਨੇ
ਸ਼ਸਤਰ ਬੇਗਮ ਨਾਲ ਸੀ ਰਫਲਾਂ ਭਾਲੇ ਕਿਰਚ ਕ੍ਰਿਪਾਨ। ਸਾਰੇ
ਚੁਕਕੇ ਦੁਲਾ ਲੈ ਗਿਆ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਸਾਫ ਮਦਾਨ। ਸਬ ਤੇ
ਨੀਂਦ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਬੀਰਾ ਅਗੇ ਸੁਣੋ ਬਿਆਨ ॥ ੭ ॥

ਸੁਤੀ ਬੇਗਮ ਬੈਠਗੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨਾਲ। ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ
ਨਫਰ ਕੇ ਕਰੋ ਤਿਆਰੀ ਸਾਂਭੇ ਮਾਲ। ਪੈਹਲਾਂ ਲਿਆ ਦੁਲੇ ਨੂੰ
ਸਦਕੇ ਨੌਕਰ ਚਲਿਆ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ। ਨੌਕਰ ਜਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ

ਤੈਨੂੰ ਸੱਦੇ ਬੇਗਮ ਲਾਲ । ਦੁਲਾ ਝੱਟ ਬੇਗਮ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ
 ਰਾਣੀ ਲੈਂਦੀ ਪਾਸ ਬਹਾਲ । ਬੇਟਾ ਕਰ ਦੇ ਤਿਆਰੀ ਜਾਣ ਦੀ
 ਚੰਗੀ ਲਈ ਮੈਂ ਰਾਤ ਨਕਾਲ । ਮੇਰਾ ਜੇਬਰ ਮਾਇਆ ਲਿਆਨ
 ਦੇ ਮਕੇ ਪੌਂਚਾਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ । ਮੇਰੇ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਪੀੜ ਦੇ ਸਾਰੇ
 ਦੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਿਕਾਲ । ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਛੇਤੀ ਤੋਰ ਦੇ
 ਜਿਉਂਦੀ ਰਹੀ ਮਿਲੂੰ ਮੈਂ ਬਾਲ । ਤੈਂ ਸੇਬਾ ਕੀਤੀ ਮੁਜਦੀ ਰਾਮ
 ਚੰਦਾ ਸਿਮਰ ਗੋਪਾਲ ॥ ੮ ॥

ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਮੁਰੇ ਬੋਲਦਾ ਕਹੇ ਬੇਗਮ ਤਾਈਂ ਪੁਕਾਰ । ਕੇਹੜਾ
 ਧੰਨ ਜੇਬਰ ਤੈਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਘੜੀ ਘੜੀ ਕਰੇਂ ਤਕਰਾਰ । ਨਾਲੇ
 ਸੇਬਾ ਕੀਤੀ ਤੁਧ ਦੀ ਐਸੇ ਰਹੀ ਹੈ ਦੁੰਨਾ ਮਾਰ । ਕੇਹੜੇ ਹਾਥੀ
 ਘੋੜੇ ਸੰਗ ਥੇ ਜੇੜੇ ਮਕੇ ਨੂੰ ਪਾਮਾਂ ਲਾਰ । ਐਸੇ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀ
 ਕਰ ਰਹੀ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਲਖਬਾਰ । ਤੁਸੀਂ ਨਾਰਾਂ ਟੂਣੇ ਹਾਰੀਆਂ
 ਛਡ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ ਰਖਣ ਯਾਰ । ਕੱਟੀ ਰਾਤ ਜੋ ਤੋਮਤ ਲਾਮਦੀ
 ਬੋਲੇ ਝੂਠ ਤੂੰ ਖੜੀ ਬਦਕਾਰ । ਏਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਜਤ ਨਿਕਲ ਜਾ
 ਨਹੀਂ ਸੋਟੇ ਲਾਦੂੰ ਚਾਰ । ਕਿਥੇ ਸਿਆਣੂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਆ ਗਈ ਪਟ
 ਗੁਤ ਨੀ ਧਕੇ ਚਾਰ । ਰਾਮਚੰਦਾ ਜੋ ਦੁਲਾ ਘੁਰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੰਨਾਂ ਦਾ
 ਅਤਬਾਰ ॥ ੯ ॥

ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਨੀ ਕੀਤਾ ਦੁਲਿਆ ਜੇਹੜਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਤੰਗ ।
 ਧੰਨ ਜੇਬਰ ਮੇਰਾ ਲਿਆਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੇ ਜੰਗ । ਜਿਸੇ
 ਆਏ ਹਾਂ ਮਕੇ ਨੂੰ ਤੌਰਦੇ ਕੱਸ ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਸੰਗ । ਡਰ ਮੰਨ ਲੈ
 ਅਕਬਰ ਭੂਪ ਦਾ ਤੂੰ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਮੂਰੇ ਖੰਗ । ਤੂੰ ਦੁਲਿਆ ਤੁਖਮ
 ਹਰਾਮ ਦੀ ਫਿਰਦਾ ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਮਲੰਗ । ਨਾਲੇ ਸੇਖੂ ਨੂੰ ਖਾਮਾ
 ਭੁੰਨਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਖੇ ਬੀਰ ਨਸੰਗ । ਤੈਨੂੰ ਪਾਪੀਆ ਫਾਹੇ ਟੰਗਾਮਣਾਂ
 ਮੇਰਾ ਡਰ ਨੀ ਮੰਨਦਾ ਨੰਗ । ਸਾਰੇ ਸੰਗਦੇ ਨੌਕਰ ਸੋਚਦੇ ਹਥੋਂ
 ਖਾਲੀ ਕਰੇ ਮਲੰਗ । ਸ਼ੌਰ ਪੈਗੀ ਪਿੰਡੀ 'ਚ ਰਾਮਚੰਦ ਸਾਥੀ ਦੁਲੇ

ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਖੰਗ ॥ ੧੦ ॥

ਦੇਖੀ ਬੇਗਮ ਗਾਲੀ ਦੇਮਦੀ ਦੁੱਲਾ ਗਜਿਆ ਸ਼ੇਰ ਜੁਆਨ ।
ਮਦਤ ਦਿੰਦੇ ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਯਾਰ ਜੋ ਜੇਹੜੇ ਬੈਕੇ ਕਠੇ ਖਾਨ । ਨੌਕਰ
ਬੇਗਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਜਰੇ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਸਾਫ ਮਦਾਨ ਸੰਗ ਰਾਣੀ
ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਬਾਂਦੀਆਂ ਦੁੱਲਾ ਲਗਿਆ ਜੇਬਰ ਲਾਨ । ਚੰਗੀ
ਟੈਲਣ ਸੋਣੀ ਖਿਚ ਲੀ ਲੈਗੇ ਮਿਤਰ ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਆਨ । ਸਬ ਛੜੇ
ਕੁਮਾਰੇ ਨਾ ਰਹੇ ਘਰ ਘਰ ਲਈ ਬੰਡ ਰਕਾਨ । ਫੇਰ ਬੇਗਮ ਦੀ
ਗੁਤ ਨੀ ਮੁਨਤੀ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ ਮੁਖ ਬੇ ਸਾਨ । ਕੰਨੇ ਬੁਚੀ ਕਰਕੇ
ਤੌਰਤੀ ਦਿਤਾ ਰਾਣੀ ਦਾ ਤੋੜ ਗੁਮਾਨ । ਬਿਚ ਡੋਲੀ ਦੇ ਰੌਂਦੀ
ਸਿਟਤੀ ਨੌਕਰ ਸਾਰੇ ਪਿਟਦੇ ਜਾਨ । ਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੇ
ਪੌਂਚ ਬਿਚ ਲਾਹੇਰ ਦੇ ਆਨ । ਜਾਕੇ ਬਿਚ ਕਚੈਹਰੀ ਪਿਟਦੇ ਪੈ
ਗਿਆ ਭਾਰੀ ਜੋ ਘਮਸਾਨ । ਤਖਤੋਂ ਉਠਿਆ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਜਾਕੇ ਬੇਗਮ ਦੇਖੀ ਆਨ । ਏ ਜੁਲਮ ਜੋ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਗਾਬੇ
ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੋ ਗਾਨ ॥ ੧੧ ॥

ਬੇਗਮ ਅਕਬਰ ਮੂਰੇ ਪਿੱਟਦੀ ਖੜਕੇ ਰੋਬੇ ਕਰੇਪੁਕਾਰ । ਰਾਜਾ
ਧਰਿਗ ਤੁਮਾਰਾ ਜੀਮਣਾ ਜੀਦੀ ਦੁਖੀਆ ਹੋਬੇ ਨਾਰ । ਮੈ ਪਿੰਡੀ
ਦੁੱਲੇ ਨੇ ਲੁਟਲੀ ਤੇਰਾ ਡਰ ਨਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ । ਐਸੇ ਲਸਕਰ ਫੌਜਾਂ
ਰਖੀਆਂ ਗੁਤ ਮੁਨਤੀ ਐਨ ਸਮਾਰ । ਮੇਰੀਆਂ ਟੈਹਲਣਾਂ ਘਰੇ
ਬਸਾਲੀਂ ਜੇਹੜੇ ਰੰਡੇ ਬੇ ਬਦਕਾਰ । ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਕਾਲਾ ਕਰ
ਦਿਤਾ ਪੈਦਲ ਆਏ ਤੁਰ ਅਸਬਾਰ । ਮੇਰੇ ਜੇਬਰ ਮਾਇਆ ਲੁਟ
ਲਏ ਰੌਂਦੀ ਟੈਹਲਣਾਂ ਜਾਰੇ ਜਾਰ । ਖਾਮਾ ਸੇਖੂ ਪੂਤ ਦਾ ਕਾਲਜਾ
ਜੀਨੇ ਪੱਗ ਬਗ ਬਟਾਈ ਸਮਾਰ । ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਮੇਰੇ ਰਖ ਲਏ
ਨਾਲੇ ਖੋ ਲਏ ਸਬ ਹਬਯਾਰ । ਮੇਰੀ ਚਮੜੀ ਲਾਤੀ ਕੁਟਕੇ ਦੁੱਲਾ
ਭਰਿਆ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰ । ਰਾਮਚੰਦ ਖੋਰ ਦੁੱਲੇ ਨੇ ਕਦਿਆ ਦੁਖੀ
ਰੋਬੇ ਬੇਗਮ ਨਾਰ ॥ ੧੨ ॥

ਅਕਬਰ ਨੇ ਸੇਖੂ ਸਦਿਆ ਕੋਲੇ ਲਿਆ ਬੁਲਾ। ਰਾਜਾ ਸੇਖੂ ਨੂੰ
ਤੜਾਂ ਦੇਮਦਾ ਲਈ ਦੁਲੇ ਸੇ ਪੱਗ ਬਟਾ। ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਈ
ਗੰਦਿਆ ਦਿਤਾ ਬਾਪ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਗਾ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੁਤ ਨੀ
ਮੁਨਤੀ ਦਿਤਾ ਕਾਲਾ ਮੂੰਹ ਕਰਬਾ। ਜੇਬਰ ਮਾਇਆ ਸਾਰੇ ਲੁਟ
ਲਏ ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਲਏ ਲੁਕਾ। ਸਾਰੇ ਖੋ ਲਏ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਨੇ
ਬਾਂਦੀਆਂ ਲਈਆਂ ਘਰੇ ਬਸਾ। ਬੇਗਮ ਗਈ ਸੀ ਮਕੇ ਦੇ ਹਜ ਨੂੰ
ਦਿੱਤਾ ਪਿੰਡੀ ਹਜ ਕਰਾ। ਓਹਨੂੰ ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਆਖਦਾ ਪਗ
ਦੁਲੇ ਸੇ ਲਈ ਬਟਾ। ਮੇਰੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਗਈ ਦੇਸ ਮੇਂ ਤੇਰੀ ਦੇਸਾਂ
ਖੱਲ ਲੁਹਾ। ਅੱਗੇ ਲੇਖੂ ਖਤਰੀ ਲੁਟਿਆ ਨਾਲੇ ਚੰਦੂ ਬਾਣੀਆ
ਜਾ। ਨਾਲੇ ਗੁਰਸੁਖ ਰੋੜਾ ਲੁਟਿਆ ਬਿਰਜੂ ਆਇਆ ਸੁਨਿਆਰ
ਲੁਟਾ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਦੁਲੇ ਨੇ ਲੁਟ ਲਏ ਤੈਂ ਦਿਤੇ ਮਾਫ ਕਰਾ।
ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇ ਹਥ ਫੇਰਤਾ ਰਾਮਚੰਦ ਕਥਕੇ ਗਾਹਾਂ ਨਾ। ੧੩।

ਬੇਗਮ ਗਈ ਚੁਪਕੀ ਬੈਠਗੀ ਦੇਕੇ ਪੁਤ ਨੂੰ ਗਾਲੂ ਹਜਾਰ।
ਐਹਲਕਾਰ ਸਬ ਸਦ ਲਏ ਲਾਇਆ ਅਕਬਰ ਨੇ ਦਰਬਾਰ।
ਨੇਤਰ ਮਚਦੇ ਬਾਂਗ ਮਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਚੜਿਆ ਜੋਸ਼ ਅਪਾਰ।
ਅਕਬਰ ਸਦੇ ਛਾਂਟ ਜੁਆਨ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਬਿਚ ਸੀ ਡੰਢ ਹਜਾਰ।
ਸਬ ਚੜ੍ਹ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਤੁਰ ਪਏ ਪੰਜੇ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਹਥਯਾਰ ਜਾਕੇ
ਬਿਚ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਪੈਂਚ ਗਏ ਜੇਹੜੀ ਸੱਦਨ ਦੁਲੇ ਦੀ ਬਾਰ। ਤੁਬੂ
ਲਾਤਾ ਹੈ ਬਿਚ ਬਾਂਗ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇਲੇ ਮਿਰਗ ਸ਼ਕਾਰ। ਦੁਖੀ ਕੀੜਾ
ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਬਰ ਬਾਂਗ ਪਟਿਆ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ। ਅਕਬਰ ਆਖੇ ਖੇਲ
ਸ਼ਕਾਰ ਜੋ ਫੇਰ ਫੜਨਾ ਦੁਲਾ ਬਦਕਾਰ। ਓਨੇ ਦੁਲਾ ਮਾਮੂਲੀ
ਸਮਝਿਆ ਖੇਲੇ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਾਰ। ਦੁਖੀ ਮਿਰਗ ਦੁਲੇ ਦੇ
ਭੱਜ ਗਏ ਮਾਲੀ ਰੋਬੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ। ਸਾਰਾ ਬਾਂਗ ਦੁਲੇ ਦਾ
ਉਜਾੜਤਾ ਮਾਲੀ ਕੁਟਿਆ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ। ਅਕਬਰ ਬੀਰਬਲ ਦੋਮੇਂ
ਬੋਲਦੇ ਸੁਣ ਮਾਲੀ ਅਰਜ ਗੁਮਾਰ। ਜਾਕੇ ਕੋਲ ਦੁਲੇ ਦੇ ਦਸਦੇ

ਚੜਕੇ ਆਗੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ । ਅਕਬਰ ਆਗਿਆ ਫੜਨੇ ਤੁਝ ਨੂੰ
 ਦਿੰਦੇ ਪਿਠ ਨਾ ਮਰਦ ਹਕਾਗਬੰਨਕੇ ਲੈਜੁ ਪਿੰਡੀ ਦੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ
 ਬਣਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਬਲਕਾਰ । ਐਨੀ ਕੈਹਕੇ ਮਾਲੀ ਤੋਰਤਾ ਰਾਮਚੰਦ
 ਗਹਾ ਤੂੰ ਹਾਲ ਉਚਾਰ ॥ ੧੪ ॥

ਮੂਰੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਮਾਲੀ ਪਿਟਦਾ ਖੜਕੇ ਰੋਬੇ ਧਾਹਾਂ ਲਾ । ਚੜਕੇ
 ਆਗਿਆ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿਤਾ ਬਾਗ ਦਾ ਨਾਸ ਬਨਾ ਸਹੇ
 ਮੋਰ ਕਲੈਰੀ ਉਡ ਗਏ ਦਿਤੇ ਮਿਰਗਾਂ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾ । ਨਾਲੇ
 ਰੁਟਿਆ ਮੈਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਕੈਹਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਦਸੀਂ ਜਾ । ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਲੈ ਜੁ
 ਪਿੰਡੀ ਦੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ ਲੈਜੁ ਸਬ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਾ । ਸੁਣ ਮਾਲੀ
 ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਦੁਲਾ ਛਾਤੀ ਸੇ ਲਾਂਦਾ ਲਾ । ਚੰਗੀ ਦਸੀ ਤੈਂ
 ਆਕੇ ਮਾਲੀਆ ਦੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਧੀਰ ਧਰਾ । ਦੁਲਾ ਓਠਕੇ ਲਦੀ
 ਕੋਲ ਆਮਦਾ ਕੈਹਦਾ ਮਾਤ ਕੋ ਸੀਸ ਨਮਾ । ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਗਿਆ
 ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਾਤਾ ਦੇਮਾਂ ਜੰਗ ਮਚਾ । ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦੀਆਂ
 ਸਾਂਗਾਂ ਬਖਸ਼ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੰਜੀਆਂ ਤੁਰਤ ਫੜਾ । ਜਿੰਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਪੁਰਾਣੇ
 ਕਿਲੇ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਦਖਾ । ਲਦੀ ਨੇ ਕੁੰਜੀਆਂ ਦੇਤੀਆਂ
 ਸ਼ਾਮੀ ਬੇਟਾ ਤੇਰਾ ਦਾ । ਮਿਤਰ ਪਿਆਰੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਸਦ ਲਏ ਬੈਠਕ
 ਲਏ ਬਠਾ । ਨੈ ਕਨੀ ਦੇ ਸਚੇ ਡੰਗਰੇ ਲਏ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਰਲਾ ।
 ਕਠੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ਸੂਰਮੇ ਸਬ ਦੇ ਦਿਤ ਹਥਿਆਰ ਲਬਾ ।
 ਪੂਰੀ ਦੁਲੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਰਾਮਚੰਦ ਦੇਣਾ ਜੰਗ ਮਚਾ ॥ ੧੫ ॥

ਜੋਧਾ ਭੱਟੀ ਦੁਲਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਭਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜੋਸ਼ ਹੰਕਾਰ । ਸਾਰੇ
 ਸਾਥੀ ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਦੇ ਤੁਰਤੇ ਸਾਰੇ ਲਾ ਹਥਿਆਰ । ਤੋਪਾਂ ਤੀਰ
 ਕਿਰਚ ਤਲਵਾਰ ਜੇ ਟਫਲਾਂ ਢਾਲਾ ਬੇ ਸੁਮਾਰ । ਜਾਕੇ ਘੇਰਾ ਪਾ
 ਲਿਆ ਬਾਗ ਨੂੰ ਲਈ ਖਾਈ ਦੀ ਆਡ ਸਮਾਰ । ਸਿਧੇ ਗੋਲੇ
 ਧਿਟਦੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਛਡੇ ਤੀਰ ਜ ਬੇਸਮਾਰ । ਸਾਰੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਗੋਲੇ
 ਛਾਣਗੇ ਜਿਥੇ ਲੜਦੀ ਸੀ ਸਰਕਾਰ । ਥਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਬੇੜਾ

ਜੰਗ ਦਾ ਮੂਰੇ ਅਕਬਰ ਚਲਿਆ ਹਾਰ। ਦੁਲੇ ਪਾਸ ਤਿਆਰੀ
ਡਬਲ ਸੀ ਪੂਰੇ ਜੰਗ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਪਾਰ। ਪੰਜ ਸੌ ਮਾਰਿਆ ਜੁਆਨ
ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਮੇਰੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਪੰਜ ਅਸਬਾਰ। ਫੌਜੀ ਅਕਬਰ ਜੀ ਦੇ
ਭਜ ਗਏ ਜਾਂਦੇ ਭਜੇ ਬੇਸਮਾਰ। ਅਕਬਰ ਜਾ ਕੇ ਮੂਰੇ ਘੇਰਿਆ
ਰਾਜਾ ਡਰ ਸਿਟੇ ਹਥਿਆਰ। ਸਭ ਦੇ ਘੋੜੇ ਸ਼ਸਤਰ ਖਸਲੇ ਅਕਬਰ
ਹੋਕੇ ਖੜਾ ਲਚਾਰ। ਦੋਮੇ ਰਾਜਾ ਮੰਤਰੀ ਪਿੱਟਦੇ ਰਾਮਚੰਦਾ ਸਿਮਰੇ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰ। ੧੬ ॥

ਜਾਕੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਅਕਬਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਚੌੜ
ਚਪੱਟ। ਦੁਲਾ ਮੂਰੇ ਜਾ ਕੇ ਘੇਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਟਪਣ ਬੱਟ।
ਫੜਕੇ ਬਾਹੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸਿਟਿਆ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਜੱਟ। ਛਾਤੀ
ਉਤੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਜਿਸੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸੁਹਾਗੇ ਜੱਟ। ਦਾਹੜੀ ਖਿਚਤੀ
ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਨੇ ਪੱਟੀ ਮੁਛ ਹੈ ਦੇ ਕੇ ਬੱਟ। ਦਾਹੜੀ ਮੁਛਾਂ ਦੋਮੇ
ਰਗੜੀਆਂ ਨਾਲੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਖਿਚੀ ਲੱਟ। ਸਾਰਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਕਾਲਾ
ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸੇ ਗੀਠੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਮੱਟ। ਰਾਜਾ ਮੰਤਰੀ ਧਾਹਾਂ
ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਨਾਮ ਦੁਲੇ ਦਾ ਰੱਟ ॥ ੧੭ ॥

ਦੋਮੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਪੈਰੀ ਪੈ ਗਏ ਹਥ ਬੰਨ ਕਰਦੇ ਖੜੇ ਜੁਹਾਰ।
ਸਰਨ ਆਏ ਨੂੰ ਸੂਰਾ ਬਖਸ਼ਦਾ ਰਾਜਾ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰੇ ਹਜਾਰ। ਸਾਰੇ
ਬਸਤਰ ਸ਼ਸਤਰ ਲਾਹ ਲਏ ਤੇਰੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਧਕੇ ਮਾਰ। ਦੋਮੇ ਪੈਦਲ
ਰੋਂਦੇ ਜਾਮਦੇ ਕੈਂਦੇ ਬਖਸ਼ੀ ਜਿੰਦ ਮੁਰਾਰ। ਦੋਮੇ ਜਾਂਦੇ ਠੋਕਰ
ਖਾਮਦੇ ਪੌਂਹਚੇ ਸ਼ੈਹਰ ਮੇਂ ਹੋ ਲਚਾਰ। ਦਿਨ ਛਿਪ ਗਿਆ ਸ਼ਰਮ
ਜੋ ਆਮਦੀ ਉਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਨੇਰ ਗੁਬਾਰ। ਚੁਪ ਕੀਤੇ ਮੈਹਲ ਮੇਂ
ਆ ਬੜੇ ਬੇਗਮ ਕਹੇ ਆਈ ਸਰਕਾਰ। ਜਦ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਕਾਲਾ
ਦੇਖਿਆ ਦਾਹੜੀ ਮੁੰਨੀ ਖੂਬ ਸਮਾਰ। ਬੇਗਮ ਆਖੇ ਇਕੋ ਜੇਹੀ
ਹੋ ਗਈ ਦੋਮੇ ਮਾਂਜੇ ਮਰਦ ਤੇ ਨਾਰ। ਕਦੇ ਰੋਂਦੇ ਦੋਮੇ ਹਸਦੇ ਦੁਲਾ
ਭਰ ਗਿਆ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰ। ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਲੰਘਾ ਲਈ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਸੂਰਜ ਮਿਟੇ ਅੰਦਾਰ । ਸੁਭੇ ਉਠ ਕੇ ਕਰ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ
ਠਾਠੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਸਮਾਰ । ਪਾ ਕੇ ਬਰਦੀ ਰਾਜਾ ਆਮਦਾ ਰਾਮ ਚੰਦਾ
ਲਾ ਲੀਨਾ ਦਰਬਾਰ ॥ ੧੮ ॥

ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਸੇਖੂ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾਏ । ਸੇਖੂ
ਆਇਆ ਹੈ ਦਰਬਾਰ ਮੇ ਦਿਤੀ ਪਿਤਾ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਏ । ਅਕਬਰ
ਸੇਖੂ ਤਾਈਂ ਤਾੜਦਾ ਦੁਸ਼ਟਾ ਮੁਖ ਨਾ ਮੁਝੇ ਦਖਾਏ । ਤੇਨੂੰ ਸ਼ਰਮ
ਨਾ ਔਂਦੀ ਐ ਮੂਰਖ ਦਿਤੀ ਬਾਪ ਦੀ ਝੰਡ ਲਹਾਏ । ਅਗੇ ਬੇਗਮ
ਰਾਂਣੀ ਲੁਟ ਲਈ ਦੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਇਜ਼ਤ ਲਾਏ । ਜੇ ਹੈਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ
ਤੁਖਮ ਦਾ ਜਾ ਕੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆਏ । ਜਿਉਂਦਾ ਲਿਆ ਦੇ
ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ ਉਠਾਏ । ਜਾ ਕੇ ਲਾ ਦੇ
ਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਮੋਰਚਾ ਸਣੇ ਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆਏ । ਚਾਹੇ ਲਿਆਈਂ
ਦਗੇ ਫਰੇਬ ਸੇ ਕਹਿਕੇ ਭਾਈ ਲਈਂ ਬਨਾਏ । ਕੇਰਾਂ ਲਿਆ ਦੁਲੇ
ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਸਾਂ ਕੁਤਿਆਂ ਤੋਂ ਤੜਵਾਏ । ਹੁਣ ਤੁਰ ਜਾ ਮੇਰੇ
ਪੁਤਰਾ ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਐਥੇ ਲਿਆਏ ॥ ੧੯ ॥

ਸੇਖੂ ਸੁਣਕੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤੁਰ ਪਿਆ ਨੇਤਰ ਲੀਨੇ ਲਾਲ ਬਨਾ ।
ਨੰਗੀ ਤੇਗ ਤੇ ਬੀੜਾ ਚਕਿਆ ਮੈਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਜਾ । ਚਾਹੇ
ਲਿਆਮਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾਇ ਕੇ ਕੇਰਾਂ ਦੇਸਾ ਲਾਹੋਰ ਪੁਜਾ । ਚਾਹੇ
ਬੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਮਣਾ ਚਾਹੇ ਖੇਲਾਂ ਕੋਈ ਦਾ । ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਨਾ
ਮੁੜਕੇ ਆਮਦਾ ਮੈਂ ਆਖਾਂ ਐਨਾ ਚਾ । ਕਹਿ ਕੇ ਸੇਖੂ ਤੁਰ ਪਿਯਾ
ਲਏ ਛਾਟ ਮੈਂ ਜੁਆਨ ਰਲਾ । ਲੈ ਕੇ ਸੇਖੂ ਮੂਰੇ ਘੋੜਦਾ ਲਾਮਦਾ
ਯਾਰੋ ਪੈਗਿਆ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਰਾ । ਜਾਕੇ ਬਾਰ ਦੁਲੇ ਦੀ ਜਾ ਬੜਿਆ
ਰਾਮ ਚੰਦ ਗਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਨਾ ॥ ੨੦ ॥

ਸੇਖੂ ਬਾਹਰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਲਾ ਬੜਿਆ ਪਿੰਡੀ ਜਾਏ ।
ਜਾ ਕੇ ਲਦੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਏ ।
ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਪੁਛੀ ਕੁਲ ਦੀ ਝੱਟ ਦੁਲਾ ਮਿਲਿਆਏ । ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ

ਦੋਮੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਦੋਮੇ ਲੈਂਦੇ ਹਥ ਮਲਾਏ । ਪੈਹਲਾਂ ਸੇਖੂ ਮੂਹਰੇ
ਬੋਲਦਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਅਦਬ ਬਜਾਏ । ਸੇਖੂ ਆਖੇ ਦੁਲਿਆ ਬੀਰ ਨਾ
ਦਿਤੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਣ ਬਦਾਏ । ਬੀਰਾ ਬਾਪ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹ ਪਟਤੀ
ਮਾਂ ਦੀ ਗੁਤ ਨੀ ਖੇੜੀ ਜਾਏ । ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਤੋਰਤੇ ਮੇਰੇ
ਨਾਲ ਲਈ ਸੀ ਪਗ ਬਟਾਏ । ਆਪਾਂ ਕੱਠਾ ਸੀ ਦੁਧ ਚੁੰਘਿਆ
ਦਿਤਾ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬੱਟਾ ਲਾਏ । ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ ਦੁਲਿਆ
ਹੁਣ ਤੂੰ ਸੁਲੂ ਜੋ ਲਈ ਕਰਾਏ । ਪਿਛਲੇ ਔਗਣ ਸਾਰੇ ਬਖਸ਼ਤੇ
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਏ ॥ ੨੧ ॥

ਦੁਲਾ ਸੇਖੂ ਤਾਈਂ ਬੋਲਦਾ ਮੇਰੀ ਸੁਣ ਲੈ ਅਰਜ ਅਪਾਰ ।
ਜੇ ਦਿਲ ਸਚੇ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ ਤੂੰ ਬੀਰ ਮੈਂ ਹਾਂ ਦਿਲਦਾਰ । ਜੇ
ਫਰਕ ਹੈ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਬਿਖੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ । ਦੁਲਾ ਨਾਮ
ਮੈਂ ਭੱਟੀ ਗੋਤ ਦਾ ਜੰਗ ਕਰ ਲੇ ਤੁੱਖੀ ਧਾਰ ਜੇ ਆ ਗਿਆ ਮਿਲਣ
ਪਰੇਮ ਸੇ ਤਾਂ ਪਕੇ ਹਾਂ ਦਿਲਦਾਰ । ਜੇਹੜਾ ਸੰਗ ਤੂੰ ਲਿਆਇਆ
ਫੌਜ ਨੂੰ ਏ ਜਾਣਗੇ ਐਥੇ ਹਾਰ । ਸੇਕਰ ਦਿਲ ਦਾ ਸਾਫ ਤੂੰ ਸੇਖੂਆ
ਬਹਿ ਜਾ ਤੇਰਾ ਸਭ ਘਰ ਬਾਰ । ਸੇਖੂ ਦਿਲ ਦਾ ਭੇਤ ਨਾ ਦੇਮਦਾ
ਉਤੋਂ ਮਿੱਠਾ ਦਿਲ ਬਿਚ ਖਾਰ । ਦੋਮੇਂ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ
ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਸਿਮਰੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰ ॥ ੨੨ ॥

ਸੇਖੂ ਦੁਲੇ ਤਾਈਂ ਬੋਲਦਾ ਬੀਰਾ ਛਡਦੇ ਬਿਚਲਾ ਖਿਆਲ ।
ਤੇਰੇ ਔਗਣ ਸਭ ਬਖਸ਼ਾ ਦੇਮਾ ਪਿਤਾ ਅਕਬਰ ਹੈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ।
ਐਨੀ ਕਹਿ ਰੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਸੇਖੂ ਮਿਲਦਾ ਦੁਲੇ ਨਾਲ । ਮੈਂ
ਆਇਆ ਖੇਲਣ ਸ਼ਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਹੀਂ ਫੌਜ ਮੈਂ ਲਿਆਂਦੀ ਨਾਲ ।
ਮੈਨੂੰ ਸੰਦਲ ਬਾਰ ਦਖਾਲ ਦੇ ਜੰਗ ਕਰਨਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨਾਲ । ਸੁਣ
ਸੇਖੂ ਦੀ ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਾ ਸੇਖੂ ਨਾਲ । ਦੁਲੇ ਨੇ
ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਸਦ ਲਏ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਕਸ ਲਹੇ ਨਾਲ । ਸਸਤਰ
ਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਤੁਰ ਪਏ ਦੁਲਾ ਜੋਰ ਹੋਸਲੇ ਨਾਲ । ਜਾ ਕੇ ਬੜਗੇ

ਸੰਦਲ ਬਾਰ ਮੇ ਜਮਾ ਫਰਕ ਨਾ ਦਿਲ ਮੇਂ ਡਾਲ। ਮੂਰੇ ਬੱਬਰ
ਸ਼ੇਰ ਇਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਮਾਰੇ ਬੇਹੜਾਂ ਗੂੰਜੇ ਤਾਲ। ਟੈਰ ਫੇਰਦਾ
ਸ਼ੇਰ ਜੋ ਆਮਦਾ ਸੇਖੂ ਡਰ ਕੇ ਹੋਇਆ ਮਲਾਲ। ਦੁਲਿਆ ਜਾਨ
ਬਚਾ ਦੇ ਮੁਝ ਦੀ ਮੇਰਾ ਆ ਗਿਆ ਨੇੜੇ ਕਾਲ ॥ ੨੩ ॥

ਸੇਖੂ ਡਰਿਆ ਦੇਖ ਸ਼ੇਰਨੂੰ ਪਿਛੇ ਲੁਕਿਆ ਹੋਸਲਾ ਗੇਰ। ਦੁਲਾ
ਬਿਸਕੀ ਬੋਤਲ ਖੋਲਦਾ ਸਾਰੀ ਅੰਦਰ ਲੈਂਦਾ ਗੇਰ। ਪੀ ਦਾਰੂ
ਦੁਲਾ ਗੱਜਦਾ ਸਜੇ ਹੱਥ ਫੜੇ ਸਮਸ਼ੇਰ। ਭਟੀ ਘੋੜੇ ਉਤੇ ਉਤਰਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੋ ਕੇ ਬੜਾ ਦਲੇਰ। ਜਾ ਕੇ ਮੂਰਾ ਰੋਕਿਆ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਕੇਰੀ
ਰਿਹਾ ਟੈਰ ਨੂੰ ਫੇਰ। ਆਇਆ ਸ਼ੇਰ ਦੁਲੇ ਕੰਨੀ ਗੱਜ ਕੇ ਭਟੀ
ਖੜਿਆ ਹੋ ਕੇ ਦਲੇਰ। ਪੰਜਾ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਰੋਕਿਆ ਢਾਲ ਤੇ ਕੇਰੀ
ਛਡ ਸੰਦਲ ਦੀ ਮੇਰ। ਫੇਰੀ ਕਟਾਰੀ ਕਾਲਜੇ ਸ਼ੇਰ ਤਾਂ ਲਿਆ
ਧਰਤ ਤੇ ਗੇਗ ਸ਼ੇਰ ਜਿੰਦ ਜੋ ਰਸਤੇ ਪੈ ਗਈ ਕਢ ਅੰਦਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ
ਢੇਰ। ਸੇਖੂ ਦੁਲੇਨੂੰ ਦੇਬੇ ਥਾਪੀਆਂ ਰਾਮਚੰਦ ਤੂੰ ਮਾਲਾ ਫੇਰ ॥ ੨੪ ॥

ਸਾਰੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਥਾਪੀਆਂ ਆਖਣ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਧੰਨ।
ਸ਼ੇਰ ਚੱਕ ਹਾਥੀ ਤੇ ਲਦਿਆ ਦਿਤਾ ਹੋਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਬੰਨ੍ਹ। ਸਾਰੇ
ਮੁੜ ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਆ ਖੜੇ ਜਿਸੇ ਬੜਦੀ ਰਾਬ ਦੀ ਸ਼ੇਨ। ਸੇਖੂ
ਦਿੰਦਾ ਘੋੜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਚੋਦਾਂ ਕੋਤਲ ਪੈਂਦੇ ਗੰਨ। ਸੇਖੂ ਦਿੰਦਾ
ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਚ ਆਇਕੇ ਦੁਲਾ ਕੀਲੇ ਲੈਂਦਾ ਬੰਨ੍ਹ। ਸੇਖੂ ਫੇਰ ਦੁਲੇ
ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ ਬੀਰ ਕੈਹਣਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨ। ਚਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ
ਆਖਾ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦਾ ਮੰਨ ॥ ੨੫ ॥

ਤੂੰ ਭਾਈ ਦੁਲਿਆ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਾਂ ਲਈ ਹੈ ਪੱਗ ਬਟਾ।
ਮੈਨੂੰ ਕਸਮ ਹੈ ਮਾਈ ਬਾਪ ਦੀ ਤੇਰੇ ਔਗਣ ਦੇਮਾਂ ਬਖਸ਼ਾ। ਤੂੰ
ਤੁਰ ਪੈ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਦਈਂ ਪਿਤਾ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਮਾ। ਮੈਂ ਪਿਛੋਂ
ਆਪੇ ਸਾਂਭ ਲੂੰ ਦੇਮਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾ। ਪਿਤਾ ਅਕਬਰ ਦੇਖ
ਸ਼ੇਰ ਤੈਨੂੰ ਦੇਮਾਂ ਇਨਾਮ ਦਿਬਾ। ਜੇਹੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇਗ ਮਾਂ ਬਾਪ

ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਦੇਣਗੇ ਸਭੇ ਭੁਲਾ । ਐਨੀ ਸੁਣ ਕੇ ਦੁਲਾ ਬੋਲਦਾ
ਤੂੰ ਦੇਮਾਂ ਸਚ ਸੁਣਾ । ਮੈਂ ਕਰਨੀ ਮੂਲ ਸਲਾਮ ਨਾ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੇ
ਬਹਾਨੇ ਲਾ । ਸੇਖੂ ਚਲੂੰ ਸਾਥ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦਗਾ ਨਾ ਲਈਂ
ਕਮਾ । ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਰਜਪੂਤ ਦੇ ਕਿਤੇ ਲਮਾਂ ਨਾ ਜੰਗ ਮਚਾ ।
ਐਨੀ ਆਖ ਸੇਖੂ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਾਰੇ ਪੈਰੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਾ ।
ਬੱਢ ਕੰਨ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਤੁਰ ਪਏ ਅਕਬਰ ਤਾਈਂ ਦਈਂ ਦਖਾ । ਸਾਰੇ
ਆ ਗਏ ਬਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦੁਲਾ ਸੇਖੂ ਨੇ ਲਿਆ ਰਲਾ । ਅਗੇ
ਰਾਮ ਚੰਦ ਤੇਰੀ ਗੋਣ ਤੂੰ ਦੇਮਾ ਦੁਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ॥ ੨੬ ॥

ਸੇਖੂ ਨੌਕਰ ਤਾਈਂ ਬੋਲਦਾ ਦਿਤੀ ਸਾਰੀ ਬਾਤ ਸਮਝਾ । ਤੂੰ
ਜਾ ਕੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇ ਕਲ ਕੋ ਲਈਂ ਦਰਬਾਰ ਲਵਾ । ਸਾਰੇ
ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਕਰਬਾ ਦਈਂ ਇਕ ਮੋਰੀ ਦਿਓ ਰਖਬਾ । ਦੁਲਾ ਆਕੜ
ਬਾਜ ਹੈ ਏਨੂੰ ਮੋਰੀ ਦੇਮਾ ਲਖਾ । ਦੁਲਾ ਕਰੇ ਨਾ ਸਲਾਮ ਰਬ ਨੂੰ
ਮੋਰੀ ਲਖੂਗਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾ । ਫੇਰ ਹੋਜੇ ਆਪ ਸਲਾਮ ਜੋ ਸਬ ਦਾ
ਰੋਹਜੂ ਪੜਦਾ ਆ । ਅਸੀਂ ਰਹਾਂਗੇ ਸਲੇ ਬਾਗ ਮੇਂ ਸੁਭੇ ਬੜਾਂ
ਕਚੈਹਰੀ ਜਾ । ਐਨੀ ਕਹਿ ਕੇ ਨੌਕਰ ਤੋਰਤਾ ਦਿਤਾ ਨੌਕਰ ਐਨ
ਪਕਾ ॥ ੨੭ ॥

ਖਤ ਲਿਖ ਸੇਖੂ ਦੇਮਦਾ ਲੈ ਨੌਕਰ ਹੁਆ ਰਵਾਨ । ਜਿਸੇ ਦੁਲੇ
ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਸੇਖੂ ਦੀ ਹੈ ਜਾਨ । ਨੌਕਰ ਖਤ
ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਦੇਮਦਾ ਨਾਲੇ ਮੁਖ ਸੇ ਕਰ ਬਿਆਨ । ਅਕਬਰ ਰਾਜਾ
ਖਤ ਨੂੰ ਬਾਚਦਾ ਹੈ ਦੁਲੇ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨ । ਸੇਖੂ ਪੁਤ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਰਖਿਆ
ਕਢੀ ਸਿਹ ਦੀ ਦੁਲੇ ਨੇ ਜਾਨ । ਰਾਜਾ ਦਿਲ ਮੇਂ ਕਚੀਚੀ ਖਾਮਦਾ
ਦੁਲਾ ਮੈਨੂੰ ਕਰ ਬਰਾਨ । ਸੁਭਾ ਉਠ ਕੇ ਲਾਇਆ ਦਰਬਾਰ ਕੋ
ਅਕਬਰ ਬੈਠਾ ਤਖਤ ਸੁਜਾਨ । ਬੰਦ ਕਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੈਠ ਗਏ
ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਔਰ ਦੀਵਾਨ । ਦੁਲੇ ਖਾਤਰ ਮੋਰੀ ਰਖਤੀ ਜਿਸ ਬਿਚ
ਲਖੇਗਾ ਦੁਲਾ ਜੁਆਨ । ਦੋ ਕੋਲ ਜਲਾਦ ਖੜਵਾ ਦਿਤੇ ਦੇਕੇ ਹੱਥ

ਬਿਚ ਕਿਰਪਾਨ । ਜਬ ਦੁਲਾ ਮੇਰੀ ਚੋਂ ਸਿਰ ਕਢ ਲੇ ਖੰਡਾ ਮਾਰ
ਤੇ ਬਿਚ ਪਰਾਨ । ਸਬ ਮਤਾ ਮਤਾ ਕੇ ਭੂਪ ਨੇ ਬੂਹੇ ਕਰੇ ਬੰਦ ਸਬ
ਆਨ ॥ ੨੮ ॥

ਦਿਨ ਚੜਿਆ ਦੋਸੇ ਤੁਰ ਪਏ ਦੁਲਾ ਸੇਖੂ ਪਤਾ ਪਕਾ । ਪਕੇ
ਲੋਹੇ ਬਰਦੀ ਪਾ ਲਈ ਚਲਿਆ ਦੁਲਾ ਸਾਂਗ ਉਠਾ । ਜਾ ਕੇ
ਕੋਲ ਕਚੈਹਰੀ ਪੈਂਚ ਗਏ ਦਿਤਾ ਮੇਰੀ ਪਾਸ ਖੜਾ । ਸੇਖੂ ਆਂਹਦਾ
ਲਖਜਾ ਦੁਲਿਆ ਮੇਰੀ ਬਿਚਦੀ ਸੀਸ ਨਮਾ । ਦੁਲਾ ਚਾਰ ਸੌ ਬੀਸ
ਨੂੰ ਜਾਣ ਗਿਆ ਲੈਂਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਦੜਾ । ਮਾਰੀ ਸਾਂਗ ਜੋ
ਮੇਰੀ ਚਗਾਠ ਦੇ ਦਸ ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਡਿਗਦੀ ਜਾ । ਦਸ ਗਜ ਬੀਰਾ
ਦੁਆਲ ਹਲਾ ਦਿਤੀ ਲੋਠੇ ਖੜੇ ਜਲਾਦ ਨੈ ਜਾ । ਡਰਦਾ ਦੁਲੇ
ਤੋਂ ਰੋਈ ਨਾ ਖੰਗਦਾ । ਪੈਂਚਿਆ ਬਿਚ ਕਚੈਹਰੀ ਜਾ । ਦੁਲਾ ਮੂਰੇ
ਭੂਪ ਦੇ ਜਾ ਖੜਾ ਦਿਤੀ ਤਰਤੀ ਸਾਂਗ ਗਡਾ । ਫੋੜੀ ਤਬੀ ਲੋਹੇ
ਦੀ ਸਾਂਗ ਨੇ ਜੇਹੜੀ ਅਕਬਰ ਰਖੀ ਜੜਾ । ਸਾਰੇ ਐਹਲਕਾਰ ਸਬ
ਕੰਬ ਗਏ ਬੜਿਆ ਸ਼ੇਰ ਇਜੜ ਬਿਚ ਆ ॥ ੨੯ ॥

ਦੁਲਾ ਭਟੀ ਗੱਜਵਾ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਆਖੇ ਗੱਲ । ਜੇੜਾ ਸੂਰਾ ਤੇਰੀ
ਫੌਜ ਮੇਂ ਨਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੱਲ । ਜੇਹੜਾ ਸਾਂਗ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੂ
ਮੈਂ ਸਮਜੂੰ ਪੂਰਾ ਬਲ । ਰਾਜਾ ਸਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਮੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ
ਘੁਲਾ ਦੇ ਮਲ । ਮੂਰੇ ਕੰਨ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਿਟ ਤੇ ਜੇੜਾ ਮਾਰਿਆ ਪਿੰਡੀ
ਬਿਚ ਕੱਲ੍ਹ । ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਲੜਾ ਦੇ ਸੂਰਮਾ ਕੱਢ ਦੇਮਾਂ ਸਾਲੇ ਦੀ
ਖੱਲ । ਅਸੀਂ ਭਟੀ ਗੋਤ ਰਜਪੂਤ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਸਿਟਾਂ ਤਖਤ ਤੋਂ ਬਲ ।
ਅਕਬਰ ਸੁਣ ਦੁਲੇ ਦੀ ਸੋਚਦਾ ਸੇ ਕਰਦੂ ਜਲ ਤੇ ਬੱਲ । ਸੈਨਾਂ
ਸੇਖੂ ਤਾਈਂ ਮਾਰਦਾ ਅਕਬਰ ਝਾਕੇ ਸੇਖੂ ਦੀ ਬੱਲ । ਏਨੂੰ ਲੈ ਜਾ
ਐਥੋਂ ਟਾਲ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪੈਣ ਕਾਲਜੇ ਸੱਲ ॥ ੩੦ ॥

ਸੇਖੂ ਤਾਈਂ ਅਕਬਰ ਆਖੇ ਦੁਲੇ ਤੋਂ ਕੰਬਣ ਸਾਰੇ । ਲੈ ਜਾ
ਏਨੂੰ ਟਾਲ ਪੁਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਾਰੇ । ਗਡੀ ਖੜਾ ਸਾਂਗ ਹੈ

ਦੁਲਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਲਲਕਾਰੇ । ਸੇਖੂ ਆਖੇ ਦੁਲੇ ਤਾਈਂ ਸੁਣ ਲੈ
ਬੀਰ ਪਿਆਰੇ । ਸਾਂਗ ਤੂੰ ਕਢ ਲੈ ਤਬੀਆਂ ਬਿਢੇ ਚੱਲ ਸੈਲ
ਕਰਾਮਾ ਸਾਰੇ । ਸੁਣਕੇ ਬਾਤ ਦੁਲਾ ਸੇਖੂ ਦੀ ਦਿਲ ਦੇ ਬਿੱਚ
ਬਚਿਆਰੇ । ਸਾਂਗ ਕਢ ਲੀ ਝੱਟ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਬਾਂਗ ਲਲਕਾਰੇ ।
ਨਾਲ ਸੇਖੂ ਦੇ ਗਿਆ ਸ਼ੇਹਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ । ਚੋਕ ਚਾਨਣੀ
ਦੇ ਬਿੱਚ ਦੁਲਾ ਖਾਂਦਾ ਖੜਾ ਹੁਲਾਰੇ ॥ ੩੧ ॥

ਦੁਲਾ ਖੜਾ ਸੀ ਚੋਕ ਮੇਂ ਇਕ ਪੰਡਤ ਪੌਂਚਿਆ ਜਾ । ਸਬ
ਖਤਰੀ ਮਹਾਜਨ ਆ ਗਏ ਲਈ ਦੁਲੇ ਦੀ ਸਰਨ ਤਕਾ । ਸੁਣ
ਦੁਲਿਆ ਬਾਤ ਅਖੀਰ ਦੀ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਦੁਖ ਬੰਡਾ । ਤੇਰਾ ਜੱਮ ਗੋਂਦੇ
ਸਬ ਦੇਸ ਮੇਂ ਤੂੰ ਭਟੀ ਟਿਹਾ ਕਹਾ । ਸਾਨੂੰ ਤੰਗ ਕਸਾਈ ਕਰ ਰਹੇ
ਦੇਣੇ ਹਾਤੇ ਬੰਦ ਕਰਾ । ਕਾਂ ਇੱਲਾਂ ਹੱਡ ਚੱਕ ਲਿਆਮਦੇ ਚੁਲ੍ਹੇ
ਦਿਤੇ ਪਲੀਤ ਬਨਾ । ਗਊ ਸਨਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹੋਮਦੇ ਜੇਹੜੇ ਤਾਕਤ
ਰਹੇ ਜਤਾ । ਜੇੜੇ ਗਊ ਦੀ ਸੇਬਾ ਕਰ ਗਏ ਜਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਗਏ
ਪਾ । ਓਹ ਬਿਚ ਸੁਰਗਾਂ ਦੇ ਜਾਮਦੇ ਜੀਦੇ ਪੱਲੇ ਧਰਮ ਸਮਾ ।
ਦੁਲਿਆ ਹਾਤਾ ਕਰ ਜਾ ਬੰਦ ਤੂੰ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਤਕਾਈ ਆ । ਸੁਣ
ਦੁਲਾ ਗੱਜੇ ਸ਼ੇਰ ਜਿਉਂ ਕਬਤਾ ਰਾਮ ਚੰਦ ਰਿਹਾ ਬਣਾ ॥ ੩੨ ॥

ਦੁਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰਮਦੀ ਬਾਤ ਕੇ ਝੱਟ ਕਰਲੇ ਨੇਤਰ ਲਾਲ ।
ਦਾਰੂ ਪੀਤੀ ਰੱਜਕੇ ਦੁਲਾ ਮਿਤਰ ਰਲਾਏ ਨਾਲ । ਧਰ ਸਾਂਗ ਮੋਢੇ
ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਨਾਲੇ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਢਾਲ । ਪੈਹਲਾਂ ਖਾਧੀ
ਮਠਿਆਈ ਰੱਜ ਕੇ ਚੱਕ ਚੱਕ ਸਿਟੇ ਹੱਟੀ ਤੇ ਥਾਲ । ਹੱਥ ਜੋੜ
ਹਲਬਾਈ ਬੋਲਦੇ ਦੁਲਿਆ ਖਾ ਲੈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ । ਸਾਡੀ ਇਕ
ਬਮਾਰੀ ਚੱਕ ਦੇ ਛੁਡਾ ਦੇ ਗਊਆਂ ਮਾਈ ਲਾਲ । ਬੁਚੜ ਖਾਨੇ
ਦੁਲਾ ਜਾ ਬੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਮੇ ਹਾਥੀ ਦੀ ਚਾਲ । ਨੂੜੀ ਬੈਠੇ
ਕਸਾਈ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਦੁਲਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਗਲ ਦਲਾਲ ॥ ੩੩ ॥

ਦੁਲਾ ਬੁਚੜਖਾਨੇ ਦੇਖਦਾ ਗਊਆਂ ਬਨ੍ਹੀਆਂ ਬੇਸੁਮਾਰ ।

ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਜੋਸ਼ ਹੈ ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਛੱਡੀ ਮਾਰੇ ਮਾਰ। ਢੇਰੀ
ਲਾਤੀ ਬੁਚੜ ਮਾਰ ਕੇ ਜਿਸੇ ਬਢੇ ਜਟ ਜਮਾਰ। ਸੱਤਰ ਮਾਰੇ
ਕਸਾਈ ਰਾਠ ਨੇ ਤੇਰੇ ਕਿਆਮਤ ਪਾਪੀ ਗਮਾਰ। ਧਰਮੀ ਜਾਂਦੇ
ਭਿਸਤ ਮੇਂ ਪਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਨਰਕ ਮੁਜਾਰ। ਬਾਕੀ ਰੈਂਹਦੇ ਡਰਦੇ
ਭਜ ਗਏ ਘਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਝੱਟ ਫਰਾਰ। ਮਗਰੇ ਜਾਬੇ ਦੁਲਾ ਸੂਰਮਾ
ਜੇਹੜਾ ਮਿਲਦਾ ਕਰਦਾ ਪਾਰ। ਦੁਲਾ ਬੁਚੜ ਮਹੱਲੇ ਜਾ ਬੜਿਆ
ਘਰ ਬਾਰ ਲੁਟੇ ਖੂਬ ਸਮਾਰ। ੩੪ ॥

ਦੁਲੇ ਖੂਬ ਕਸਾਈ ਲੁਟ ਲਏ ਥੋਨੂੰ ਗਹਾਂ ਸੁਣਾਮਾਂ ਬਿਆਨ।
ਗੁਤਾਂ ਨਾਲ ਉਸਤਰੇ ਮੁੰਨੀਆਂ ਕਸੈਣਾਂ ਰੋਵਣ ਤੇ ਕੁਰਲਾਣ। ਲੁਟ
ਕੇ ਦੁਲਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਬੜਿਆ ਸ਼ਹਰ ਮੇਂ ਆਣ। ਜਾਂਦੇ ਦੋ ਸੁਨਿ-
ਆਰੇ ਲੁਟ ਲਏ ਮਾਇਆ ਧਰੀ ਖਚਰ ਤੇ ਲਿਆਨ। ਦੁਲਾ
ਲੁਟ ਕੇ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨ। ਦਾਰੂ ਪੀਂਦੇ
ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਆ ਬੜੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਣ। ਦੁਲਾ ਖਾੜਾ
ਆਣ ਲਬਾਮਦਾ ਸਾਕੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਗਾਣ। ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਹਾਲ
ਸੁਣਾ ਦੇ ਗਾਹਾਂ ਦਾ ਅਕਬਰ ਲਗਿਆ ਮਤਾ ਪਕਾਣ ॥ ੩੫ ॥

ਅਕਬਰ ਮੂਰੇ ਜਾਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਦੁਲਾ ਪਾ ਗਿਆ ਕਲੇਜੇ ਸੱਲ।
ਕਸੈਣਾਂ ਰੋ ਰੋ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਪਤੀ ਮਾਰਤੇ ਕੱਲ੍ਹ। ਓਨੇ
ਸੱਤਰ ਕਸਾਈ ਮਾਰਤੇ ਗਏ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਲ। ਨਾਲੇ ਗੁਤਾਂ
ਸਭ ਦੀਆਂ ਮੁੰਨੀਆਂ ਘਰ ਲੁਟ ਲਏ ਨਾ ਲਾਈ ਪਲ। ਜੂਨ ਖੇਤੀ
ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਨੇ ਅਸੀਂ ਤਕੀਏ ਲੈਣੇ ਮਲ। ਮਰ ਜਾਮਾਂਗੀਆਂ ਸਿਰ
ਫੌੜ ਕੇ ਐਥੇ ਜਾਣਾ ਮੂਲ ਨਾ ਹਲ। ਨਹੀਂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਦੇ
ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਿਟ ਭੋਣ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਥਲ। ਦੁਲਾ ਹੋਥੇ ਕਤਲ ਸਾਡੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਫੇਰ ਖਾਮਾਂਗੀ ਅੰਨ ਜਾਂ ਜਲ। ਅਕਬਰ ਮੂਰੇ ਨਾਰਾਂ
ਰੋਂਦੀਆਂ ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਚਾੜ੍ਹ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਦਲ ॥ ੩੬ ॥

ਅਕਬਰ ਸੁਣ ਨਾਰਾਂ ਦੇ ਰੁਧਨ ਕੇ ਸਣੇ ਕਪੜੇ ਮਚਿਆ ਸਰੀਰ

ਅਕਬਰ ਲਾ ਲੀਨਾ ਦਰਬਾਰ ਕੋ ਨਾਲੇ ਅਖਾਂ ਤੋਂ ਸਿਟਦਾ ਨੀਰ ।
 ਸਾਰੇ ਜਿਲੇ ਮੇ ਪੈਗੀ ਹਲਚਲੀ ਬੈਠ ਅਕਬਰ ਧਿਆਬ ਪੀਰ ।
 ਨੰਗੀ ਤੇਗ ਤੇ ਬੀੜਾ ਪਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਚੱਕੇ ਜੋਧਾ ਬੀਰ । ਐਨੀ
 ਸੁਣ ਕੇ ਮਿਰਜਾ ਉਠਿਆ ਨਜਾਮ ਦੀਨ ਸੀ ਓਹਦਾ ਬੀਰ । ਗੱਜੇ
 ਦੋਮੇ ਸੂਰਮੇ ਦੁਲੇ ਦਾ ਸਿਟੀਏ ਪਾੜ ਸਰੀਰ । ਰਾਜਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ
 ਲਿਆਏ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗੱਡੀ ਧਰਤੀ ਕਰੀਏ ਲੀਰ । ਲਿਆਮਾਂ ਬੰਨ ਪਿੰਡੀ
 ਦੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ ਆਮਣ ਡੌਲੇ ਘਤ ਬਹੀਰ । ਤਾਂਹੀ ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮ
 ਦੀਨ ਜਾਣਨਾ ਚਕਾਂ ਪੜਦੇ ਕਰਦਿਆਂ ਲੀਰ । ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਸੂਰਮੇ
 ਸਮਝਣਾ ਪਟਿਆ ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਮਹਾਂਬੀਰ ॥ ੩੭ ॥

ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮ ਦੀਨ ਗੱਜ ਕੇ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਸੰਗ ਰਲਾ ।
 ਲਏ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਕੁਲ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਲਈਆਂ ਮੂਰੇ ਲਾ । ਪੱਜੇ ਸ਼ਸਤਰ
 ਲਾਏ ਫੌਜ ਨੇ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕਾ ਰਫਲ ਉਠਾ । ਚੜ੍ਹਿਆ ਇਕ ਲਖ
 ਭਾਰੀ ਸੂਰਮੇ ਦਿਤੀ ਗਰਦ ਅਕਾਸ਼ ਚੜ੍ਹਾ । ਜਾ ਕੇ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਘੇਰਾ
 ਪਾ ਲਿਆ ਦਿਤੇ ਮਿਰਜੇ ਨੇ ਤੰਬੂ ਲਾ । ਦਾਰੂ ਪਿਆਈ ਹਾਥੀਆਂ
 ਨੂੰ ਰਜਮੀ ਘੋੜੇ ਰਹੇ ਕੰਡਿਆਲ ਤੁੜਾ । ਮਿਰਜੇ ਰਫਲਾਂ ਛਡੀਆਂ
 ਫੋਕੀਆਂ ਦਿਤੀ ਪਿੰਡੀ 'ਚ ਖਬਰ ਪੁਚਾ ॥ ੩੮ ॥

ਪਿੰਡੀ ਘੇਰੀ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆ ਗਿਆ
 ਮਿਰਜਾ ਖਾਨ । ਨਾਲੇ ਲਖਕਰ ਭਾਰੀ ਆ ਗਿਆ ਸੰਗ ਜ਼ਾਲਮ
 ਐਨ ਪਠਾਨ । ਦੁਲਾ ਕਾਜੀ ਕੋਲ ਹੈ ਆਮਦਾ ਮੀਆਂ ਛੇਤੀ ਖੋਲ
 ਕੁਰਾਨ । ਮੀਆਂ ਹਾਰ ਤੇ ਜਿੱਤ ਮੈਨੂੰ ਦਸਣਾ ਕਾਜੀ ਦੱਸੀਂ ਸਚ
 ਬਿਆਨ । ਕਾਜੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੁਰਾਨ ਹੈ ਦਸਦਾ ਦੁਲਿਆ ਮੁਸ਼ਕਲ
 ਬਚਣੀ ਜਾਨ । ਏ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਲੁਕ ਕੇ ਕੱਟ ਲੈ ਫੇਰ ਆ ਕਰ
 ਲੜੀਂ ਮਦਾਨ । ਮਾੜਾ ਬਾਰਮਾ ਸਤਾਰਾ ਤੇਰੇ ਸੀਸ ਤੇ ਐਥੇ ਹੋਜਾ
 ਝੱਟ ਰਵਾਨ । ਸੁਣ ਕਾਜੀ ਦੀ ਦੁਲਾ ਮੁੜ ਪਿਆ ਲਗਿਆ ਘੋੜੇ
 ਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਨ । ਮਾਤਾ ਲਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਜਾ ਲਗਿਆ ਦੁਲਾ

ਲਗਿਆ ਨਾਨਕੀਂ ਜਾਨ । ਲਦੀ ਮੋੜਦੀ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਾ
ਬਿਤੇ ਅਗਲਾ ਤੋਰ ਬਿਆਨ ॥ ੩੯ ॥

ਲਦੀ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਘੇਰਦੀ ਬਚਾ ਮੁੜ ਪੈ ਕਲੇਜਾ ਨਾ
ਸਾੜ । ਚੜ ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮ ਦੀਨ ਆ ਗਏ ਬੇਟਾ ਦੇਣਗੇ ਪਿੰਡੀ
ਕੇ ਜਾੜ । ਰਾਖੀ ਕੋਣ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਬਚਿਆ ਖੇਤ ਬਚਦਾ ਨਹੀਂ
ਬਿਨਾ ਬਾੜ । ਨਾਲੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਬਹੁ ਭੁਲਰ ਪਿਟਦੀ ਦਿਲ ਤੱਪਦਾ
ਰਬੀ ਜਿਮੇ ਹਾੜ । ਤੂੰ ਨਾ ਜਾ ਬਾਲਮ ਮੇਰਿਆ ਦੇਵੇ ਮਿਰਜਾ
ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਰਾੜ । ਸਾਡੇ ਪੜਦੇ ਪਠਾਣ ਆ ਕੇ ਲੌਹਣਗੇ
ਇਜ਼ਤ ਜਾਬੇ ਤੇ ਪੜਦੇ ਪਾੜ । ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਤੀ ਚੜਾਂ ਜੰਗ ਨੂੰ
ਸਿਟੂ ਬੈਰੀ ਮਦਾਨ ਬਿਚ ਰਾੜ । ਸੱਸ ਨੂੰਹ ਦਾ ਆਖਾ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਿਆ ਦੁਲਾ ਚਲਿਆ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜ । ਘੋੜਾ ਛੇੜਕੇ ਨਾਨਕੀਂ
ਜਾ ਬੜਿਆ ਦੇਮਾਂ ਦੁਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਪੂਰ ਚਾੜ ॥ ੪੦ ॥

ਦੁਲਾ ਬੜਿਆ ਜਾ ਕੇ ਨਾਨਕੀਂ ਲੈ ਗਿਆ ਦੋਸਤ ਅਪਣੇ
ਨਾਲ । ਕੱਲਾ ਮੇਰੂ ਪੋਸਤੀ ਹੈ ਗਿਆ ਹੋਰ ਅਮਲੀ ਰਹੇ ਬਹਾਲ ।
ਲਿਖਾਂ ਹਾਲ ਮੈਂ ਮਿਰਜੇ ਖਾਨ ਦਾ ਫੋਜਾਂ ਸਿੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਾਲ ।
ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮ ਦੀਨ ਗਜ਼ਦੇ ਲੁਟੇ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਮੋਜ ਦੇ ਨਾਲ ।
ਇਕ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁੰਦਰੀ ਦੁਧ ਬੇਚੇ ਮੋਜਾਂ ਨਾਲ । ਓਦੀ
ਕਾਰ ਸੀ ਦੁਧ ਨਿਤ ਬੇਚਣਾ ਚਕੇ ਮਟਕੀ ਕਦਮ ਸੰਭਾਲ । ਇੰਦਰ
ਖਾੜੇ ਦੀ ਪਰੀ ਸੁੰਦਰੀ ਚੰਦ ਚੌਦਮੀ ਤੇ ਰੂਪ ਕਮਾਲ । ਦੁਧ
ਬੇਚਦੀ ਫੋਜ ਬਿਚ ਆ ਬੜੀ ਦੇਬੇ ਹੋਕਾ ਮੋਜ ਦੇ ਨਾਲ । ਜਾ ਕੇ
ਮਿਰਜੇ ਦੇ ਤੰਬੂ ਬਿਚ ਜਾ ਬੜੀ ਮਿਰਜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਇਆ ਨਿਹਾਲ ।
ਏ ਹੂਰਾਂ ਪਰੀ ਹੈ ਗੁਜਰੀ ਹੈ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗਰ ਚਾਲ । ਕੱਲ ਸੱਦ
ਲੀ ਮਿਰਜੇ ਖਾਨ ਨੇ ਹਡੀਂ ਰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ਼ਕ ਦਲਾਲ । ਮਿਰਜਾ
ਸੁੰਦਰੀ ਦੀ ਚਾਲ ਨੇ ਪਟਿਆ ਨੇਤਰ ਕਰਗੈ ਪਰੀ ਦੇ ਹਲਾਲ ।
ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਪਰੀ ਨੇ ਚਾਲ ਖੇਲਣੀ ਨਮੀ ਚਲੂਗੀ ਗੁਜਰੀ

ਚਾਲ ॥ ੪੧ ॥

ਗੁਜਰੀ ਆਂਹਦੀ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਹੱਸਕੇ ਏ ਕੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਦਿਲਦਾਰ।
ਏ ਸੰਗਲੀ ਜੀ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਂਵਦੀ ਐਮੇ ਚੁਕਿਆ ਲੋਹੇ ਦਾ ਭਾਰ।
ਏ ਲੋਹੇ ਦੀ ਜੋੜੀ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਦਸਣਾ ਜੀ ਬਾਤ ਉਚਾਰ।
ਬਾਤ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਸੁਣ ਮਿਰਜਾ ਹਸਿਆ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਦੁਲਾ
ਸਰਦਾਰ। ਪਈ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਹੈ ਸੁੰਦਰੀ ਏ ਹਥਕੜੀ ਹੁਕਮ
ਸਰਕਾਰ। ਪੈਰੀਂ ਬੇੜੀ ਹਥੀਂ ਲਾਮਾ ਹਥਕੜੀ ਲਾ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਕਰਾਂ
ਗਰਿਫਤਾਰ। ਕਹੇ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਮੇਰੇ ਦਿਖਾ ਦੇਬੇ ਕਿਮੇਂ ਪੈਂਦੀ
ਹੈ ਸੋਬਾਕਾਰ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਾ ਦੇਖੀ ਖਾਨ ਜੀ ਕਿਮੇਂ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਖੋਲੇ
ਕਿਮੇ ਤਾਰ। ਮਿਰਜਾ ਗਲ ਸੁਣ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਹਸਿਆ ਰਾਮ ਚੰਦਾ
ਹੈ ਗੁਜਰੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ॥ ੪੨ ॥

ਮਿਰਜਾ ਆਖੇ ਸੁੰਦਰੀ ਤੈਨੂੰ ਏਨਾਂ ਦਾ ਵਡਾ ਚਾ। ਲੈ ਤੂੰ ਮੇਰੇ
ਲਾਕੇ ਦੇਖਲੈ ਬਾਹਾਂ ਮੂਰੇ ਕਰੀਆਂ ਜਾ। ਹਥਾਂ ਚ ਪਾਲੀ ਹਥਕੜੀ
ਜਿੰਦਾ ਗੁਜਰੀ ਨੇ ਦਿਤਾ ਲਾ। ਫੇਰ ਪੈਰ ਜੇ ਮੂਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਬੇੜੀ
ਸੁੰਦਰੀ ਨੇ ਠੋਕੀ ਆ। ਚਕ ਮਿਰਜਾ ਪਟਾਂ ਤੇ ਸਿਟਿਆ ਮੂੰਹ ਕਪੜਾ
ਦਿਤਾ ਪਾ। ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਨਾ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਸੀ ਚਲਿਆ ਮਿਰਜੇ ਤੇ
ਪੂਰਾ ਦਾ। ਪਾ ਕੁੰਜੀਆਂ ਜੇਬ ਬਿਚ ਤੁਰ ਪਈ ਦੁਧ ਮਟਕੀ ਮਿਰ
ਤੇ ਠਾ। ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਨੀ ਮਿਰਜੇ ਖਾਨ ਤੋਂ ਬੜੀ ਗੁਜਰੀ ਪਿੰਡੀ
ਬਿਚ ਜਾ। ਜਾਕੇ ਲਦੀ ਨੂੰ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਦਸਿਆ ਬੈਰੀ ਸਿਟਿਆ
ਧਰਤੀ ਉਲਟਾ। ਆਦ ਅੰਤ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਦਸੀ ਸੁੰਦਰੀ ਲਦੀ
ਕਰਲੈ ਤੂੰ ਹੋਰ ਉਪਾ। ਭਾਰੀ ਮੁਗਲ ਪਠਾਣ ਆ ਗਏ ਚੜ੍ਹਕੇ ਗਾਹਾਂ
ਰਾਮਚੰਦ ਤੂੰ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ॥ ੪੩ ॥

ਲਦੀ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਬਾਤ ਸੁਣ ਤੁਰ ਪਈ ਦੇਖੇ ਮੇਰੂ ਨੂੰ ਕਰਕੇ
ਖਿਆਲ। ਆਗੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਪਿੰਡੀ ਤੇ ਸੂਰਮੇ ਕੌਣ ਲੜੂ ਏਨਾਂ ਦੇ
ਨਾਲ। ਟੋਦੀ ਲਦੀ ਤਕੀਏ ਖਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਜਿੱਥੇ ਅਮਲੀ ਸੀ

ਕਠੇ ਗਹਾਲ। ਸੁਖਾ ਪੀਂਦੇ ਤੇ ਫੀਮਾਂ ਛਕ ਰਹੇ ਨੇਤਰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ
ਬਿਚ ਸੀ ਲਾਲ। ਜਾਕੇ ਮੇਰੂਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਥਾਪੀਆਂ ਬੇਟਾ ਲੜ ਮੁਗਲਾਂ
ਦੇ ਨਾਲ। ਦੁਲਾ ਡਰ ਕੇ ਨਾਨਕੀਂ ਜਾ ਬੜਿਆ ਲੁਟ ਲੈਣਗੇ
ਮੁਗਲ ਦਲਾਲ। ਤੂੰ ਅਸਾਂ ਦੀ ਆਣ ਬੇਟਾ ਰਖ ਦੇ ਚਕ ਹਥ
ਤਲਬਾਰ ਤੇ ਢਾਲ। ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੂ ਲਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਦੁਲਾ
ਲਊਗਾ ਪਿੰਡੀ ਸੰਭਾਲ। ਜੀਹਨੂੰ ਪਿਸਤੇ ਬਦਾਮ ਖੁਲਾਂਮਦੀ
ਪਾਲਿਆ ਦੁਧ ਤੇ ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ। ਸਾਨੂੰ ਸੁਕੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਲਭਦੇ
ਅਸੀਂ ਪਲੇ ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ। ਮਾਤਾ ਮੈਂ ਨੀ ਜਾਂਦਾ ਜੰਗ ਨੂੰ
ਹੁਣ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਭਾਲ ॥ ੪੪ ॥

ਗਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੂ ਦੀ ਲਦੀ ਰੋਮਦੀ ਮੇਰੂ ਕਟਕੇ ਬੈਠਾ
ਇਨਕਾਰ। ਪਿਛੇ ਭੁਲਰ ਬੀ ਤਕੀਏ ਚਿ ਆ ਗਈ ਸੇੜੀ ਬਿਹੀ
ਦੁਲੇ ਦੀ ਨਾਰ। ਸੱਸ ਨੂਹਾਂ ਮੇਰੂ ਕੋਲ ਰੋਂਦੀਆਂ ਤਾਨੇ ਦਿੰਦੀਆਂ
ਨੇ ਬੇਸੁਮਾਰ। ਨਿੱਜ ਜੇਮੇ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਦਾਗ ਲਾ ਦਿਤਾ ਮਰਦ ਨਹੀਂ
ਤਾਂ ਬਣ ਬੈਠੇ ਨਾਰ। ਐਨੀ ਜੁਣ ਕੇ ਮੇਰੂ ਤਾਂ ਜੋਸ਼ ਖਾ ਗਿਆ ਝੱਟ
ਫੜਲੀ ਹੈ ਹਥ ਤਲਬਾਰ। ਸਾਥ ਮੇਰੂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਤੁਰ ਪਏ ਕਠੀ
ਅਮਲੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਲਾਰ। ਭੱਟੀ ਅਮਲੀ ਚੜ੍ਹਗੇ ਗੱਜ ਕੇ ਦਸਾਂ
ਅਗੇ ਦਾ ਹਾਲ ਉਚਾਰ ॥ ੪੫ ॥

ਮਿਰਜਾ ਦੇਖਿਆ ਨੁੜਿਆ ਨੌਕਰਾਂ ਪਿਆ ਬੇੜੀਆਂ ਦੇ ਬਿਚ
ਪਠਾਨ। ਜਾ ਬਢੀਆਂ ਪੈਰੋਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲੇ ਹਥਕੜੀਆਂ ਬੀ ਜਾਨ।
ਗੁਸਾ ਖਾਇਆ ਮਿਰਜੇ ਸੂਰਮੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਨ। ਫੌਜਾਂ
ਚਕ ਰਫਲਾਂ ਨੂੰ ਖੜਗੀਆਂ ਲਗੇ ਚਲਣ ਤੀਰ ਕਮਾਨ। ਦਰਵਾਜਾ
ਦਰਸ਼ਨੀ ਭੱਨਤਾ ਮੇਰੂ ਲਗਿਆ ਗੁਸਾ ਖਾਣ। ਚੜ੍ਹਗੇ ਸਾਰੇ ਪੋਸਤੀ
ਬੜੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਬਿਚ ਆਨ। ਅਮਲੀ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗੂ ਝੂਲਦੇ ਮਾਰੇ
ਚਾਲੀ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ। ਇਕ ਮੇਰੂ ਦਾ ਫੀਮੀ ਮਰ ਗਿਆ ਨਸ਼ਾ
ਫੋਰਨ ਉਤਰਿਆ ਆਨ। ਅਮਲੀ ਅਖ ਬਚਾ ਪਿੰਡੀ ਆ ਬੜੇ

ਦਿਤੀ ਫੀਮ ਲਦੀ ਨੇ ਲਿਆਨ । ਮਾਂ ਨੇ ਥਾਪੀ ਦਿਤੀ ਪੁਤ ਨੂੰ
ਫੇਰ ਚੜ੍ਹੀ ਲੋਰਾਂ ਆਨ ॥ ੪੬ ॥

ਦੂਜੀ ਬਾਰ ਖਾ ਫੀਮ ਮੇਰੂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੱਥ ਦਾਦੇ ਦੀ ਸਾਂਗ
ਉਠਾ । ਬਿਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਗਿਆ ਮੇਰੂ ਦਿਤਾ ਹਰਜਲਾ ਪਾ ।
ਅਮਲੀ ਫਿਰਦੇ ਗੱਜਦੇ ਦਿਤੇ ਪੂਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰ ਜਾ ਕੇ ਲਾ । ਜਿਸੇ
ਭੇਡਾਂ ਚਿ ਸ਼ੇਰ ਫਿਰੇ ਗੱਜਦਾ ਦਿੰਦਾ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਬਰੇ ਪਾ । ਦੂਜੀ
ਬਾਰ ਮੇਰੂ ਨੇ ਸੱਠ ਮਾਰਤੇ ਦਿਤੀ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ ਕਿਆਮਤ ਲਿਆ ।
ਦੋ ਮੇਰੂ ਦੇ ਅਮਲੀ ਮਾਲੀ ਮਾਰਤੇ ਟੁਟਿਆ ਨਸ਼ਾ ਮੇਰੂ ਦਾ ਜਾ ।
ਚੁਪ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਬਿਚ ਆ ਬੜੇ ਉਤੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ ਆ ।
ਨੇਰ ਗੁਬਾਰ ਜਦ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁਗਲ ਬੜੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਬਿਚ ਜਾ । ਲਦੀ
ਮੇਰੂ ਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦੇਮਦੀ ਪੁਤ ਲਿਆ ਕਾਲਜੇ ਲਾ । ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਤੇ
ਫੀਮ ਛਕਾ ਦਿੰਦੀ ਰਾਮ ਚੰਦਾ ਅਗੇ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ॥ ੪੭ ॥

ਛਕ ਅਮਲੀ ਸਾਰੇ ਫੀਮ ਕੋ ਪੋਸਤ ਡੋਡੇ ਲਏ ਮਲਾ । ਪਿਛੇ
ਚਾ ਦੁਧ ਪੀਤਾ ਰੱਜਕੇ ਛਕੀ ਰੋਟੀ ਪਰੇਮ ਲਗਾ । ਜਦ ਨਸ਼ੇ ਦੀ
ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਝੱਟ ਸਾਂਗਾਂ ਲਈਆਂ ਉਠਾ । ਅਧੀ ਰਾਤੇ
ਅਮਲੀ ਤੁਰ ਪਏ ਬੜੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਬਿਚ ਜਾ । ਜਾ ਕੇ ਸੁਤੇ ਪਏ
ਸਬ ਦਬ ਲਏ ਦਿਤੀ ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਅਗ ਲਗਾ । ਫੌਜ ਉਠੀ ਮੁਗਲਾਂ
ਦੀ ਗੱਜਕੇ ਅਮਲੀ ਸੈਣ ਬੀ ਦਿੰਦੇ ਨਾ । ਜੰਗਹੁੰਦਾ ਜੋਰ ਦਾ ਬੀਰਨੋ
ਦਿਤਾ ਪੰਜ ਸੌ ਮੁਗਲ ਮੁਕਾ । ਸੱਤ ਮੇਰੂ ਦੇ ਅਮਲੀ ਮਰ ਗਏ
ਝੱਟ ਨਸ਼ੇ ਉਤਰਗੇ ਜਾ । ਮੇਰੂ ਮੁੜ ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਆ ਬੜੇ ਨਾਲ
ਅਮਲੀ ਲਏ ਰਲਾ । ਟੈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਫੀਮ ਦੇ ਖਾਣ ਦਾ ਸੁਭਾ
ਪਹੁੰਚੇ ਲਦੀ ਕੋਲ ਜਾ । ਮੇਰੂ ਲਦੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮਾਂ ਬੋਲਦਾ ਮਾਤਾ
ਮਰਗੇ ਅਮਲੀ ਆ । ਹੁਣ ਮੈਂ ਨੀ ਜਾਣਾ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੇਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸਚ
ਸੁਣਾ । ਹੁਣ ਭੇਜਦੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਪੁਤ ਨੂੰ ਜਿਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਦੁਧ
ਪਲਾ ॥ ੪੮ ॥

ਜਦ ਦਿਤਾ ਜਬਾਬ ਮੇਰੂ ਪੋਸਤੀ ਹੋਇਆ ਲਦੀ ਦਾ ਚਿੱਤ ਉਦਾਸ। ਲਦੀ ਨੂੰਹ ਭੁਲਰ ਕੋਲ ਆਮਦੀ ਦਿਲ ਟੁਟ ਗਿਆ ਚਿਤ ਉਦਾਸ। ਨੂੰਹ ਦਸ ਮੇਰੀਏ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੇਰੂ ਦੇ ਗਿਆ ਜਬਾਬ ਹੈ ਖਾਸ। ਭੁਲਰ ਤੋਰ ਦੇ ਪੋਤਾ ਨੂਰ ਖਾਂ ਕਰੇ ਬੈਰੀਆਂ ਦਾ ਜਾ ਕੇ ਨਾਸ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੜਿਆ ਮੇਰੂ ਪੋਸਤੀ ਥਕ ਗਿਆ ਤੇ ਹੋਇਆ ਉਦਾਸ। ਜਾਬੇ ਨੂਰਖਾਂ ਦੁਲੇ ਦੇ ਪੁਤ ਗੱਜ ਕੇ ਮੇਰੂ ਬੈਠਾ ਮੁਕਾ ਕੇ ਆਸ। ਆਣ ਖੋਣਗੇ ਮੁਗਲ ਧੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਪੋਣਗੇ ਤੇ ਪੋਣਗੇ ਰਾਸ। ਲਬੇ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਬੈਠਾ ਨੂਰ ਖਾਂ ਮਾਤਾ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਕਰੂਗਾ ਗਰਾਸ। ਮੈਂ ਦੁਲੇ ਦੀ ਅੰਸ ਦਾਦੀ ਮੇਰੀਏ ਆਮਾ ਮੁਗਲਾਂ ਚਿ ਹੋ ਕੇ ਪਾਸ। ਜ ਕੇ ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮਦੀਨ ਮਾਰਨੈ ਮਾਤਾ ਮੇਰੀਏ ਨਾ ਹੋਈ ਉਦਾਸ। ਚੜਿਆ ਰਾਮ ਚੰਦ ਖੂਬ ਨੂਰ ਗੱਜ ਕ ਮਾਤਾ ਤੋਰੇ ਚਰਨੋਂ ਕਾ ਦਾਸ ॥ ੪੯ ॥

ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਨੂਰਖਾਂ ਚਲਿਆ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸੀਸ ਨਮਾ। ਸਾਂਗ ਚਕ ਲੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਲਏ ਮੇਲੀ ਸਬ ਨਾਲ ਰਲਾ। ਜਾ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਇਥ ਗਜਿਆ ਛੱਡੇ ਤੀਕ ਕੜਾ ਕੜ ਜਾ। ਮਿਰਜਾ ਆਖਦਾ ਭਟੀ ਦੁਲਾ ਆਗਿਆ ਲੜਦੇ ਮੁਗਲ ਹੈ ਜੋਰ ਲਗਾ। ਸੋ ਕੁ ਆਦਮੀ ਨੂਰਖਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਦਿਤੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਭਾਜੜ ਪਾ। ਭਟੀ ਬਦ ਬਢ ਸੱਥਰ ਲਾਮਦੇ ਹੁੰਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਸਦਾ ਸਹਾ। ਮੁਗਲ ਸਤ ਸੋ ਸੁਰਗ ਨੂੰ ਤੋਰਤੇ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੇ ਸੀ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾ। ਜੇਹੜੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਦੁਲਾ ਤੋਟਿਆ ਪਾਪੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਜਾ। ਬੇਡਾ ਬੈਰੀ ਨਾਨਕੀਂ ਜਾ ਬੜਿਆ ਪੁਤ ਦੁਲੇ ਦਾ ਲੜਦਾ ਹੈ ਆ। ਬੇਤੇ ਬੱਚਾ ਨੀ ਘੋਰਿਆ ਜਾਮਦਾ ਐਮੇ ਰਹੇ ਹੋ ਮੁਗਲ ਕੁਹਾ। ਕਾਜੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਦੁਲੇ ਤੇ ਪੈਹਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਰੁਟਿਆ ਸੀ ਮਸੀਤ ਬਿਚ ਜਾ ਬੇਹੀ ਬੰਰ ਹੈ ਕਾਜੀ ਕਢਿਆ ਦਿਲ ਪਾਪ ਸੀ ਰਖਿਆ ਛਪਾ। ਭੇਤ ਦਸਿਆ ਹੈ ਮਿਰਜੇ ਖਾਨ ਨੂੰ

ਦਿਓ ਨੂਰ ਦੀ ਜਾਨ ਖਪਾ ॥ ੫੦ ॥

ਸੁਣ ਕਾਜੀ ਦੀ ਮਿਰਜਾ ਗਜਿਆ ਚੜਿਆ ਨੇਤਰ ਕਰਕੇ
ਲਾਲ । ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਨੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਕੇ ਮਿਰਜਾ ਆ ਗਿਆ
ਤੂੰ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲ । ਸਠ ਮਾਰਤੇ ਨੂਰਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਖੰਡਾ ਮਾਰ ਕੇ
ਤੇ ਕਰੇ ਹਲਾਲ । ਜਾਣ ਦੇਮਾ ਨਾ ਭਜੇ ਨੂੰ ਨੂਰਖਾਂ ਤੇਰਾ ਆਗਿਆ
ਹੈ ਮਿਰਤੇ ਕਾਲ । ਪਾਕੇ ਘੇਰਾ ਨੂਰਖਾਂ ਫੜ ਲਿਆ ਬੰਨਿਆ ਤੰਬੂ ਚਿ
ਬੇੜੀ ਦੇ ਨਾਲ । ਚਾਲੀ ਨੂਰਖਾਂ ਸਾਥੀ ਫੜ ਲਏ ਖੋਸੇ ਕਿਰਚ
ਬੰਦੂਕ ਤੇ ਢਾਲ । ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਤੰਬੂ ਬਿਚ ਸਿਟਤੇ ਮਾਰ ਖੋਸੜੇ ਤੇ
ਪੱਟਤੇ ਬਾਲ । ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਜਾਇਕੇ ਮਿਰਜਾ ਲੁਟਦਾ
ਹੈ ਮੋਜਾਂ ਨਾਲ । ਸਭ ਪਕੇ ਚੁਬਾਰੇ ਢਾ ਦਿਤੇ ਸਣੇ ਬੈਠਕਾਂ ਤਬੇਲੇ
ਨਾਲ । ਕਲੇ ਮੇਰੂ ਦੀ ਬਾਹ ਨੀ ਚਲਦੀ ਟੁਟਿਆ ਅਮਲ ਹੈ ਮੇਰੂ
ਨਢਾਲ ॥ ੫੧ ॥

ਮੁਗਲ ਗਜਦੇ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਬਿਚ ਜਾ ਬੜੇ ਸਣੇ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ
ਚਲਦੇ ਤੀਰ । ਲੁਟ ਮਾਰ ਜਬਰ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾ ਕੇ ਪੜਦਿਆਂ
ਦੇ ਪਾੜੇ ਚੀਰ । ਕਾੜ ਕਾੜ ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਕੜੀ ਛੜੀ ਦਬਾਲਨਾ
ਸਤੀਰ । ਪਿੰਡੀ ਸ਼ਹਿਰ ਉਜਾੜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਰੋਂਦੇ ਭਟੀ ਜੋ ਸਿਟਕੇ
ਨੀਰ । ਮੇਰੂ ਪੋਸਤੀ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕਿਆ ਦੁਲਾ ਐਥੇ ਨੀ
ਮਾਂ ਦਾ ਜਾਯਾ ਬੀਰ । ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਬੀ ਅਮਲ ਟੁਟਿਆ ਲੁਕ
ਲੁਕ ਕੇ ਬਚਾਬੇ ਸਰੀਰ । ਜਾ ਕੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਮੈਹਲੀਂ ਜਾ ਬੜੇ ਲਦੀ
ਭੁਲਰ ਫੜੀ ਅਖੀਰ । ਦੋਮੇ ਦੁਲੇ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਬਨ੍ਹੀਆਂ ਲੈਗੇ
ਖੇੜੇ ਜਿਉਂ ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਹੀਰ । ਤਖਤੋ ਬਖਤੋ ਦੋਮੇ ਭੈਣਾਂ ਰੋਂਦੀਆਂ
ਸਾਡਾ ਰਿਹਾ ਨਾ ਪਿੰਡੀ ਬਿਚ ਸੀਰ । ਅਸੀਂ ਨਿਜ ਆਈਆਂ ਐਥੇ
ਮਿਲਣ ਕੇ ਦਗਾ ਦੇਗਿਆ ਹੈ ਦੁਲਾ ਬੀਰ । ਸਭ ਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਕੇ
ਲੈਗਿਆ ਮਿਰਜਾ ਤੰਬੂ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ ਪੀਰ । ਨਾਰਾਂ ਦੁਲੇ ਨੇ
ਬਗਮ ਕੋਲੋਂ ਲੁਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਓਨਾਂ ਦਾ ਹੋਯਾ ਸਰੀਰ । ਲੁਟ ਮਾਰਕੇ

ਮਿਰਜਾ ਲੈਗਿਆ ਮੇਰੂ ਰੋਂਦਾ ਬਹਾ ਕੇ ਨੀਰਾ ਰਾਮਚੰਦ ਮੇਰੂ ਦੁਲੇ
ਕੋਲ ਜਾਮਦਾ ਚੜ੍ਹ ਘੋੜੇ ਤੇ ਘਤ ਗਿਆ ਬਹੀਰ ॥ ੫੨ ॥

ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮ ਲੈਗੇ ਲੁਟਕੇ ਦਸ ਮੀਲ ਤੇ ਡੇਰੇ ਕਰੇ ਆਨ ।
ਭੁਖੀ ਫੇਜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਮੁਗਲ ਮਦਾਨ ।
ਦਸ ਮੀਲ ਤੇ ਤਿੰਨ ਜਾਕੇ ਗੱਡਤੇ ਡਰ ਗਿਆ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਨ ।
ਸ਼ਸਤਰ ਲਾਹਕੇ ਸ਼ੇਰ ਬੈਠਗੇ ਲਗੇ ਮੁਗਲ ਜੋ ਖਾਣਾ ਖਾਣ । ਰਾਤ
ਕਰਕੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਚਲਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਮੁਗਲ ਪਠਾਣ । ਬੈਹਕੇ
ਰੋਂਦੀਆਂ ਪਿੰਡੀ ਦੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ ਭੇਜ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਸਖੀ ਸੁਲਤਾਨ ।
ਐਨੇ ਮੇਰੂ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਸਾਰਾ ਲੁਗਿਆ ਪਤਾ ਬਤਾਨ ।
ਦੁਲਿਆ ਖਾਣ ਸੇਰਿਆ ਐਥ ਲੁਕਿਆ ਤੇਰੀ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਲੈਗੀ
ਆਨ । ਮਾਂ ਭੈਣ ਭਰਜਾਈਆਂ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸਬ ਲੈਗੇ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ।
ਮਿਰਜੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਲੜਿਆ ਅੱਧਾ ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਖਾਲੀ
ਮਦਾਨ । ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਬੀ ਹੋਸਲਾ ਟੁਟਿਆ ਫੇਰ ਲੜਿਆ ਸੀ ਨੂਰੂ
ਨਦਾਨ । ਆਖਰ ਬਢੀ ਫੇਜ ਲੈਗੀ ਲੁਟਕੇ ਤੂੰ ਲੁਕਿਆ ਨਾਨਕੇ
ਆਨ । ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਈ ਦੁਲਿਆ ਲੈਗੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇਰੀ
ਰਕਾਨ ॥ ੫੩ ॥

ਦੁਲੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰੀ ਪੂਰੇ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੇਰੂ ਮੇਰੂ ਰਲਾਏ ਨਾਲ ।
ਫੀਮ ਦਿਤੀ ਮੇਰੂ ਨੂੰ ਰਜਮੀ ਦਿਤੀ ਥਾਪੀ ਮਾਈ ਦੇ ਲਾਲਾ ਜਦੋਂ
ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਲਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੋਹਣੇ ਸ਼ਗਨ ਹੋਏ ਤਤਕਾਲ ।
ਜੁਆਨ ਦੁਲੇਨੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜੋਹੜੇ ਲੜਨ ਮਦਾਨ ਖੁਸ਼
ਹਾਲ । ਸ਼ੇਰੂ ਮੇਰੂ ਭਾਣਜੇ ਗੱਜਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਡੇਰੇ ਹੈ ਨੇਤਰ ਲਾਲ ।
ਦਾਰੂ ਪੀਕੇ ਤੇ ਕਾਠੀਆਂ ਪਾਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹੀ ਗਰਦ ਸਮਾਨ ਹੋਇਆ
ਲਾਲ । ਜਾਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਫੇਜ ਹੈ ਘੋਰਲੀ ਕਿਥੇ ਜਾਬੇਗੇ ਤੁਖਮ
ਚੰਡਾਲ । ਸੁਤੇ ਦਬਲੇ ਭਟੀਨੇ ਜਾਇਕੇ ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ ਸਬ ਦਾ
ਕਾਲ । ਤੀਰ ਚਲਦੇ ਸ਼ਸਤ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਦੁਲਾ ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ

ਕਮਾਲ ॥ ੫੪ ॥

ਦੋਮੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਹੋਮਦੀ ਘੇਰਾ ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਦੁਲਾ
ਪਾਬੇ ਜਾ। ਜਾ ਕੇ ਹਲਚਲੀ ਫੌਜ ਬਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀ ਸਿਜੇ ਮੁਗਲ
ਧਰਤੀ ਉਲਟਾ। ਟੁਟ ਬਾਰਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਲਜੋਗਣਾਂ
ਬੀ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਜਾ। ਸੀਸ ਉਡਦੇ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗ ਦੇ ਇਲਾਂ ਕਾਂ ਰਹੇ
ਮੌਜ ਉਡਾ। ਅਧੀ ਫੌਜ ਮਿਰਜੇ ਦੀ ਮਾਰਤੀ ਬਾਕੀ ਭਜੀ ਲਾਹੌਰ
ਬੜੀ ਜਾ। ਦੋਮੇ ਮਿਰਜਾ ਨਜਾਮਦੀਨ ਭਜਗੇ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਕਾਠੀਆਂ
ਪਾ। ਸੌ ਮਰਗੇ ਦੁਲੇ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦੁਲਾ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰਬਾ।
ਸਬ ਬਾਂਦਾ ਛੁਡਾ ਲਈਆਂ ਦੁਲੇ ਨੇ ਮਿਰਜੇ ਫੌਜ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲਿਆ
ਠਾ। ਖਚਰਾਂ ਤੇ ਹਥਯਾਰ ਸਬ ਲਦਲੇ ਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਸ਼ਕਰ ਮਨਾ।
ਸਠੇ ਤੰਬੂ ਰਾਸਣ ਗੋਲੀ ਸਿਕਾ ਬੀ ਚਕ ਪੈਰੇ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਰਾ।
ਨਾਰਾਂ ਪਿੰਡੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਦੁਲੇ ਨੇ ਲਈਆਂ
ਛੁਡਾ। ਬਾਜੇ ਬਜਦੇ ਦੁਲੇ ਦੇ ਬਰਗੇ ਦਾਰੂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਬ ਨੂੰ
ਪਿਲਾ। ਓਸ ਕਾਜੀ ਤਾਈਂ ਫੜ ਲਿਆ ਜਿਨੇ ਘਰ ਦਾ ਸੀ ਭੇਤ
ਦਿਤਾ ਜਾ। ਤੋਬਾ ਕਰੇ ਕਾਜੀ ਮੂਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਦੁਲਿਆ ਰਖ ਲੈ
ਬਾਸਤੇ ਖੁਦਾ। ਗੱਡ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਕੁਤਿਆਂ ਤੇ ਪੜਾ ਦਿਤਾ ਉਤੇ
ਪਾਪੀ ਦੇ ਦਹੀ ਛੜਕਾ। ਕਾਜੀ ਮਾਰਤਾ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮ ਸੀ ਭੇਤ
ਦਿਤਾ ਹੈ ਨੂਣ ਪਾਣੀ ਖਾ ॥ ੫੫ ॥

ਐਸ ਬਜਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਕਾਜੀ ਮਾਰਿਆ ਝੂਠੇ ਮਸਲੇ ਕਰੇ ਬਹਾਲ।
ਕਾਜੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕਰੜੇ ਦਸਕੇ ਦੁਲਾ ਪਿੰਡੀ ਚੋਂ ਦਿਤਾ ਨਿਕਾਲ।
ਪਿਛੋਂ ਇੱਜਤ ਬਰਾਨ ਕਰੀ ਮੁਗਲ ਨੇ ਲੈਗੇ ਲੁਟ ਕੇ ਸੀ ਸਾਰਾ
ਮਾਲ। ਜੇ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਦੁਲਾ ਨਾਨਕੀਂ ਦੁਲਾ ਲੜਦਾ ਮੁਗਲਾਂ
ਨਾਲ। ਹੁਣ ਗਾਹਾਂ ਮੈਂ ਹਾਲ ਸੁਣਾਮਦਾ ਭਜਿਆ ਮਿਰਜਾ ਜਾਨ
ਸਮਾਲ। ਜਾਕੇ ਅਕਬਰ ਮੂਰ ਪਿਟਦੇ ਨਾਲੰ ਦਸਿਆ ਪਿੰਡੀ ਦਾ
ਹਾਲ। ਲਾਕੇ ਆਦ ਅੰਤ ਤੋਂ ਦਸਿਆ ਜਿਸੇ ਬੀਤੀ ਮਿਰਜੇ ਦੇ

ਨਾਲ । ਦੁਲਾ ਪਿੰਡੀ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਕਤ ਭਰਗੀ
ਲੁਟਕੇ ਮਾਲ । ਮੇਗਜੀਨ ਦੁਲੇ ਨੇ ਜਮਾ ਕਰ ਲਈ ਨਾਲੇ ਕਰ
ਲੀ ਫੌਜ ਕਮਾਲ । ਪਕੇ ਮੋਰਚੇ ਦੁਲੇ ਨੇ ਬਣਾ ਲਏ ਬੈਰੀ ਬਣ ਕੇ
ਬੈਠਾ ਦਲਾਲ । ਰੰਦਾ ਅਕਬਰ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕੇਹੜਾ ਲੜੂ ਦੁਲੇ
ਦੇ ਨਾਲ । ਆਣ ਖੇ ਤੀ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪਟੀ ਬੇਗਮ ਦੇ
ਬਾਲ । ਖਤ ਲਿਖਦਾ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਿਆ ਬੇਗਮ
ਤਤਕਾਲ । ਖਤ ਲੈਕੇ ਨੌਕਰ ਝੱਟ ਤੁਰ ਪਿਆ ਦਿੱਲੀ ਪੌਂਚਿਆ
ਦੁਖ ਸੁਖ ਨਾਲ ॥ ੫੫ ॥

ਨੌਕਰ ਪੌਂਚ ਗਿਆ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਿਚ ਬੀਰ ਨੇ ਖਤ ਸੂਬੇ ਨੂੰ
ਦਿਤਾ ਫੜਾ । ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖਤ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਲੈਂਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ
ਜੇਸ਼ ਚੜ੍ਹਾ । ਜੰਗੀ ਲਾਟ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੂਨ ਭੇਜਤਾ ਦਿਤਾ ਵਾਕਾ
ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੁਣਾ । ਆਕੀ ਦੁਲਾ ਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਜੀਹਨੇ
ਰਖੀ ਹੈ ਲੁਟ ਮਚਾ । ਅੱਧੀ ਮਾਰਤੀ ਫੌਜ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਆਦ ਅੰਤ
ਤੇ ਦਸਿਆ ਲਾ । ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਫੌਜ ਚੜ੍ਹ ਗਈ
ਦਿਤੀ ਗਰਦ ਗੁਬਾਰ ਉਡਾ । ਤੋਪਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਬੇੜਾ ਤੁਰ ਪਿਆ
ਬਿਚ ਪੌਂਚਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜਾ । ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਅਕਬਰ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ
ਅਕਬਰ ਰੋ ਕੇ ਦਸਿਆ ਦੁਖ ਆ । ਫੌਜ ਦਿੱਲੀ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਤੁਰ
ਪਈ ਘੇਰਾ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ । ਸਾਰੀ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੂਰੀ
ਹੋ ਗਈ । ਫੌਜ ਦਿੱਲੀ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਗਈ ਆ । ਝੱਟ ਦੁਲੇ ਨੇ ਮੱਲੇ
ਮੋਰਚੇ ਤੋਪਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਦੁਲੇ ਦਗਾ ॥ ੫੬ ॥

ਦੁਲੇ ਨੇ ਲਾਇਆ ਮੋਰਚਾ ਤੋਪਾਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਕਿਲੇ ਤੇ ਆਨ ।
ਪੈਦਲ ਪਲਟਨ ਬੈਠੀ ਮੋਰਚੇ ਪਟੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ।
ਰਫਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਪੈਲੀ ਲੰਮੀਆਂ ਗੋਲਾ ਪਾਈਏ ਦਾ ਪੌਂਦਾ
ਆਨ । ਪੰਜ ਪੰਜ ਮੀਲ ਗੋਲੀ ਜਾਮਦੀ ਖਾਲੀ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਣ
ਮਦਾਨ । ਪੈਦਲ ਪਿਛੇ ਰਸਾਲਾ ਮੱਜਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਮੇਂ ਤੀਰ

ਕਮਾਨ । ਦੁਲਾ ਤੀਰ ਅਲਟੈਣ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਚੱਲਕੇ ਵਾਪਸ ਪੈਂਚੇ
ਆਨ । ਤੀਰ ਸੈ ਬੈਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਝੁਟ ਤਰਕਸ਼ ਪੈਂਦਾ ਆਨ ।
ਪਿਛੇ ਕਿਲੇ ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਗਿਆ ਗੋਲਾ ਸਵਾ ਮਣ ਪੈਂਦਾ ਜਾਨ ।
ਪੈਬੰਦੀ ਲਾਏ ਮੌਰਚੇ ਦੁਲਾ ਭਟੀ ਚਤਰ ਸੁਜਾਨ । ਮੱਦ ਪਿਆ
ਹਾਥੀ ਚੀਕਦੇ ਘੋੜੇ ਆਪਣਾ ਜੋਸ਼ ਦਖਾਨ । ਮੇਰੂ ਦੁਲਾ ਨੂਰ ਖਾਂ
ਗੱਜਦੇ । ਝੂਟੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਨ ਜੁਆਨ । ਓਧਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਡੋਰਾਂ
ਖਿੱਚੀਆਂ ਖੜ ਕੇ ਗੱਜਦੇ ਸ਼ੇਰ ਪਠਾਨ । ਜੰਗ ਦੋਮੇ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਹੋ ਗਿਆ ਲਗੇ ਪੂਰਾ ਜੋਸ਼ ਦਖਾਨ । ਹੋਬੇ ਦਲਾਂ ਚਿ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਜੋ
ਸ਼ਬ ਨੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ॥ ੫੭ ॥

ਛੱਡੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਤੀਰ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲੇ ਬੰਬ ਤੇ ਤੋਪਾਂ
ਨਾਲ । ਸਿਰ ਉਡਦੇ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗ ਦੇ ਨਦੀ ਚਲਦੀ ਲਹੂ ਦੀ
ਲਾਲ । ਜੁਆਨ ਦੋਮੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਰ ਰਹੇ ਤੋਪਾਂ ਚਲੀਆਂ ਹਿਲੇ
ਪਤਾਲ । ਲੋਥਾਂ ਗਿੱਦੜ ਕੁਤੇ ਖਿਚਦੇ ਕਾਂ ਇੱਲਾਂ ਬੋਲਣ ਸਿਆਲ ।
ਨੇਜਾ ਬਰਛੀ ਚਲਦੀ ਹਾਥੀ ਡਿਗਦੇ ਐਨ ਚਪਾਲ । ਘੋੜੇ ਪਏ
ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਤੜਫਦੇ ਲੋਥਾਂ ਪਈਆਂ ਪਾਲੋ ਪਾਲ । ਦੁਲਾ ਤੀਰ ਹੈ
ਅਗਨੀ ਛੱਡਦਾ ਲਖ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਗਾਲ । ਦੋਮੇ ਮਿਰਜਾ
ਨਜ਼ਾਮ ਦੀਨ ਮਾਰਲੇ ਜੇਹੜੇ ਲੜੇ ਸੀ ਮੇਰੂ ਨਾਲ । ਐਦਰ ਮੇਰੂ
ਦੁਲੇ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਰਿਹਾ ਨੂਰ ਖਾਂ ਹਥ ਦਖਾਲ । ਅਧੀ ਫੌਜ ਮੁਗਲ
ਦੀ ਮਾਰਲੀ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਹੋਰੇ ਕਾਲ । ਫੌਜ ਦੁਲੇ ਦੀ ਪੰਜ ਸੈ
ਮਰ ਗਈ ਸੈ ਘੋੜ ਹਾਥੀ ਨਾਲ । ਹੋਵੇ ਦਲਾਂ 'ਚ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਜੋ
ਕਾਲ ਹੋਰੇ ਮਾਈ ਦੇ ਲਾਲ ॥ ੫੮ ॥

ਦੱਲ ਹਥੇ ਪਾਈ ਹੋ ਗਏ ਸੂਰੇ ਕਰਦੇ ਮਾਰੇ ਮਾਰ । ਬੱਡ
ਬੱਡ ਸਿਟਦੇ ਸੂਰਮੇ ਫੜ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ । ਬੇੜਾ ਜੰਗੀ ਮੁਗਲਾਂ
ਦਾ ਮਾਤਤਾ ਮਚੀ ਦਲਾਂ 'ਚ ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ । ਭਜੇ ਮੁਗਲ ਛੁਡਾ ਕੇ
ਜਾਨ ਨੂੰ ਜਦ ਮਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਰਦਾਰ । ਹਥ ਖੜੇ ਜੋ ਕੀਤੇ ਫੌਜ ਨੇ

ਸਭ ਦਿਤੇ ਸਿਟ ਹਥਿਆਰ। ਘੇਰਾ ਦੁਲੇ ਨੇ ਪਾਇਆ ਫੇਜ ਨੂੰ ਸਭ
 ਕਰ ਲੇ ਨੇ ਗਰਿਫਤਾਰ। ਕਾਬੂ ਮੋਗਜ਼ੀਨ ਸਭ ਕਰ ਲਿਆ ਹਾਥੀ
 ਘੋੜੇ ਰਾਸਣਾਕਾਰ। ਕੈਦ ਕਰੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਫੇਜ ਹੈ ਦੁਲਾ
 ਅਕਲ ਮੇਂ ਬਡਾ ਹੁਸਿਆਰ। ਦੁਲੇ ਤਾਕਤ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਭਟੀ
 ਬਣ ਬੈਠਾ ਸਰਕਾਰ। ਦੋ ਗਏ ਜਸੂਸ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਕੁਲ
 ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਸਾਰ। ਤੇਰੀ ਫੇਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਾਰਲੀ ਦੁਲਾ ਕਰ ਬੈਠਾ
 ਹੇਕਾਰ। ਰੋਬੇ ਅਕਬਰ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰੇ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸਰਦਾਰ।
 ਐਥੇ ਹਿਸਾ ਪੈਹਲਾ ਬੰਦ ਹੈ ਪੜ੍ਹੇ ਦੂਜਾ ਖੁਬ ਸਮਾਰ। ਅਗੇ ਜੰਗ
 ਜ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੇ ਦੁਲਾ ਜਾਊਗਾ ਸੂਰਗ ਸਰਦਾਰ। ਆਖਰ ਜਿਤ
 ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਾਮਚੰਦ ਲੈਣਗੇ ਸੁਧ ਮੁਰਾਦ॥ ੫੯॥

ਦੂਜਾ ਪੜ੍ਹੇ ਬੀਰਨੇ ਪਰੇਮ ਸੇ ਪਿਛਲਾ ਕਰਤਾ ਬੰਦ
 ਬਿਆਨ। ਅਗੇ ਮਰੂਗਾ ਦੁਲਾ ਸੂਰਮਾ ਜੋ ਲੜ ਕੇ ਬਿਚ ਮਦਾਨ।
 ਆਥੇ ਅਕਬਰ ਗੁਸਾ ਖਾਇ ਕੇ ਲੁਟ ਲੈਣਗੇ ਪਿੰਡੀ ਨੂੰ ਆਣ।
 ਹੋਣੀ ਮਿਲੂਗੀ ਦੁਲੇ ਰਾਠ ਨੂੰ ਦੁਲਾ ਹੋਣੀ ਕਰਨ ਬਿਆਨ।
 ਦੁਲਾ ਜਦੋਂ ਚੁਕਾਊ ਟੋਕਰਾ ਦੁਲਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮਗਰੇ ਜਾਨਾਂ ਮਰੂ
 ਲੜ ਕੇ ਦੁਲਾ ਫੇਜ ਮੇਂ ਲੈ ਜਾਣ ਬਾਂਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਪਠਾਨ। ਏਥੇ
 ਪੈਹਲਾ ਹਿਸਾ ਬੰਦ ਹੈ ਗਰੂ ਪੂਰਾ ਹੈ ਬਿਦਮਾਨ। ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ
 ਜਨਮ ਹੈ ਸਿਧੜਾਂ ਦੂਜਾ ਲਹਰਾ ਗਾਗਾ ਪਛਾਨ। ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ
 ਪਟਿਆਲਾ ਲਗਦਾ ਮੇਰੀ ਨਾਭੇ ਬਿਚ ਦੁਕਾਨ। ਲਬੇ ਹੋਟਲ
 ਸਿੰਘ ਪਰਤਾਪ ਦਾ ਦਾਤਾ ਆਦੀ ਹੈ ਬਿਦਮਾਨ। ਮੇਰੀ
 ਸੇਬਾ ਕਰਦਾ ਪਰੇਮ ਸੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬਾਣੀ ਕਰ ਅਸ਼ਨਾਨ।
 ਏ ਮੇਲਾ ਹੈ ਚੰਦ ਰੋਜ ਦਾ ਮੁਖ ਸੋ ਸਿਮਰੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ। ਮਾਲਾ
 ਫੇਰ ਰਾਮਚੰਦ ਬੈਠਕੇ ਹਰ ਆਪੇ ਕਰੂ ਕਲਿਆਨ॥ ੬੦॥

ਦਿਤਾ ਹਕ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੇ ਜਾ।
 ਉਹਦਾ ਜਾਂਦਾ ਮਾਲ ਦਸੌਰ ਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਔਰ ਕਲਕਤ ਲਾ।

ਉੜਦੂ ਹਿੰਦੀ ਫਾਰਸੀ ਛਾਪਦਾ ਬਡਾ ਪਰੇਮ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਾ ।
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਿਲਦੀ ਓਸਤੇ ਡੇਰੀ ਕਿੱਸੇ ਰਿਹਾ ਛਪਾ ।
 ਮੈਂ ਹਕ ਜੋ ਦਿਤਾ ਜਾਇਕੇ ਓਹ ਬੇਚੇ ਕਿਤੇ ਛਪਾ । ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ
 ਪਟਿਆਲਾ ਲਗਦਾ ਦਿੜਬਾਂ ਥਾਣਾ ਦੇਮਾਂ ਬਤਾ । ਮੇਰਾ
 ਪਿੰਡ ਸਿਧੜਾਂ ਬੀਰਨੋਂ ਨਿਤ ਕਬਤਾ ਦਾ ਹੈ ਚਾ । ਮੇਰਾ
 ਗੁਰੂ ਹੈ ਪੂਰਨ ਰਾਮ ਜੀ ਜਿਨੇ ਪਿੰਗਲ ਦਿਤਾ ਸਖਾ ।
 ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬੀਰ ਨੇ ਰਿਹਾ ਗੁਣ ਈਸ਼ਵਰ
 ਦੇ ਗਾ । ਏਹਦਾ ਮਾਲਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿਆਲ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਵੇਚੇ
 ਕਿਤੇ ਛਪਾ ॥ ੬੧ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਮੇਲਾ ਹੈ ਚੰਦ ਰੋਜ ਦਾ ਰਟੇ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ।
 ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਕੇ ਬੀਚ ਮੇਂ ਏਹੀ ਆਬੇ ਕਾਮ ॥

ਦੋਹਰਾ— ਜੈਸੀ ਨੀਤ ਹਰਾਮ ਮੇਂ ਐਸੀ ਹਰ ਮੇਂ ਹੋ ।
 ਬੰਦਾ ਜਾਬੇ ਸੁਰਗ ਮੇਂ ਪੱਲਾ ਨ ਪਕੜੇ ਕੋ ।

ਦੋਹਰਾ— ਆਧੀ ਸੇ ਆਧੀ ਘੜੀ ਆਧੀ ਸੇ ਫੁਨ ਆਦ ।
 ਸੰਤਾਂ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੇ ਲਾਭ ॥

ਦਸਖਤ ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਚੰਦ ਵਾ ਪੰਡਤ ਪੂਰਨ ਚੰਦ
 ਹਕ ਤਸਨੀਫ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਨਾਭੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਿਚ ਹੈ ਬਸਦਾ ਮਤੀ ਲਾਲ ਹੈ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ।

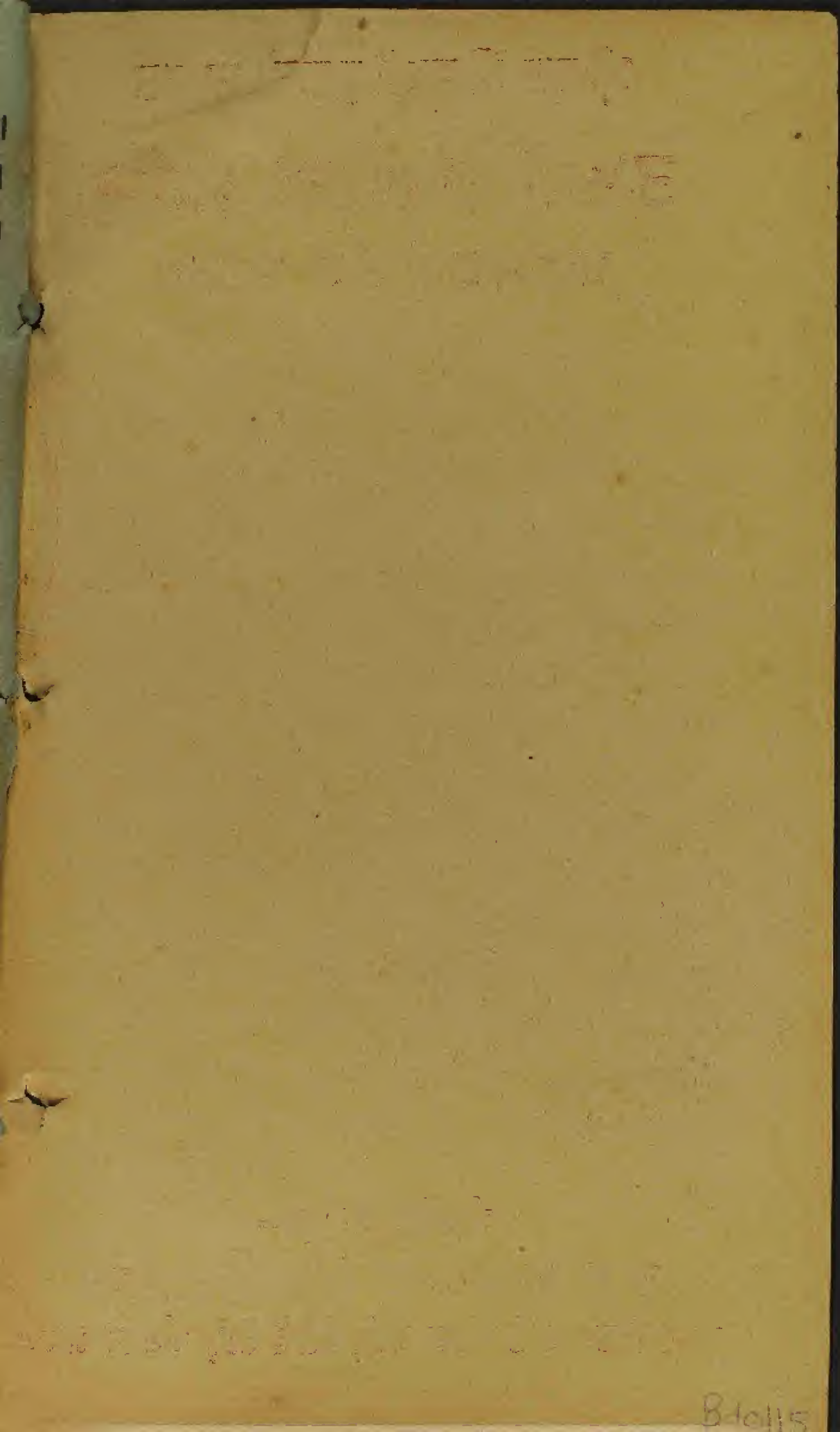
ਮਾਲ ਬੇਚਦਾ ਰੇਤ ਸੇ ਜਮਾ ਨਹੀਂ ਤਕਰਾਰ ।

ਫਟੀ ਸਲੇਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਟਕੇ ਸਿਆਹੀ ਏਸ਼ੁਮਾਰ ।

ਮਾਲ ਰਖੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਲੈਂਦੇ ਨਰ ਤੇ ਨਾਰ ।

ਇਕੋ ਦਾਮ ਮੰਗਦਾ ਲਾਲ ਮਾਤੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ।

ਹਰੇਕ ਮੇਲ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਹਟ ਚਿ ਨਹੀਂ ਸੁਮਾਰ ।

B10115

ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਗੋ ਸ੍ਰਾਮੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਸਤ

ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ ਸਟੀਕ

ਮਾਨ ਸਾਗਰੀ ਟੀਕਾ ਸਾਤੋਕਰ

ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰਮੁਖ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤਬਾਲ ਕਾਂਡ,
ਅਯੁਧਿਆ ਕਾਂਡ ਅਰ ਆਰਨਯ ਕਾਂਡ ਕਿਸਕਿੰਧਾ ਕਾਂਡ, ਸੁੰਦਰ
ਕਾਂਡ, ਲੰਕਾ ਕਾਂਡ, ਤਥਾ ਲਵਕੁਸ ਕਾਂਡ ਸਹਿਤ ਛਪਕੇ ਤਿਆਰ
ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਤਯੰਤ, ਸੁਧਤਾ ਪੂਰਬਕ, ਪ੍ਰਿਤੀਯੋਕ
ਸਲੋਕ, ਸੋਰਠੇ, ਚੌਪਾਈ, ਦੋਹੇ ਛੰਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੇ
ਅੰਤਰ੍ਰਿਤ ਸੰਪੂਰਣ ਛੇਪਕ ਕਥਾਨਕ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ੀਕਾ ਸਮਾਧਾਨ
ਤਥਾ ਦਿਰਸ਼ਟਾਂਤ ਵਾ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਸਹਿਤ, ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਨਵਨੀਤਕੀ, (ਮਾਖਣੀ) ਕੋਸ਼ਕਾ ਗੋਢਾਰਥ ਦਿਵਾਕਰ ਕੋਸ਼
ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਖਕੇ 'ਗੋ ਸ੍ਰਾਮੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਜੀ'
ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਲਿਤ ਰਾਮਾਇਣ ਮਹਾਤਮ, ਅਨੇਕਾਂ ਗੂੜ ਵਿਸ਼ੇ
ਰਖਕੇ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਕਾਗਜ਼, ਤੇ ਮੋਟੇ
ਟਾਇਪ ਵਿਚ ਛਪਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਸਫੇ ੧੫੫੫
ਵਡੇ ਅਕਾਰ ਤੇ ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ ਹਨ, ਭੇਟਾ ੩੦) ਰੁਪਏ ਹਨ,
ਸਜਨ ਜੀ ਛੇਤੀ ਮੰਗਵਾ ਲਵੋ। ਥੋਹੜੀਆਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਕੀ
ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਕ ਜਾਣ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।
ਮੰਗਾਉਣ ਲਈ ੫) ਰੁਪਏ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੇਜਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਮੰਗਾਉਣ ਦਾ ਪਤਾ—

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਨਜ਼

ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਾਪਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ, ਹੇਲਵੇ ਰੋਡ, ਅੰਬਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ